

Traumatické poškodenie dýchacích ciest u detí

Nosál', S.,

**Klinika detskej anestéziológie a intenzívnej medicíny UN Martin
Jesseniova lekárska fakulta UK, Martin,**

Centrum experimentálnej a klinickej respirológie II.

Ostrava, 2019

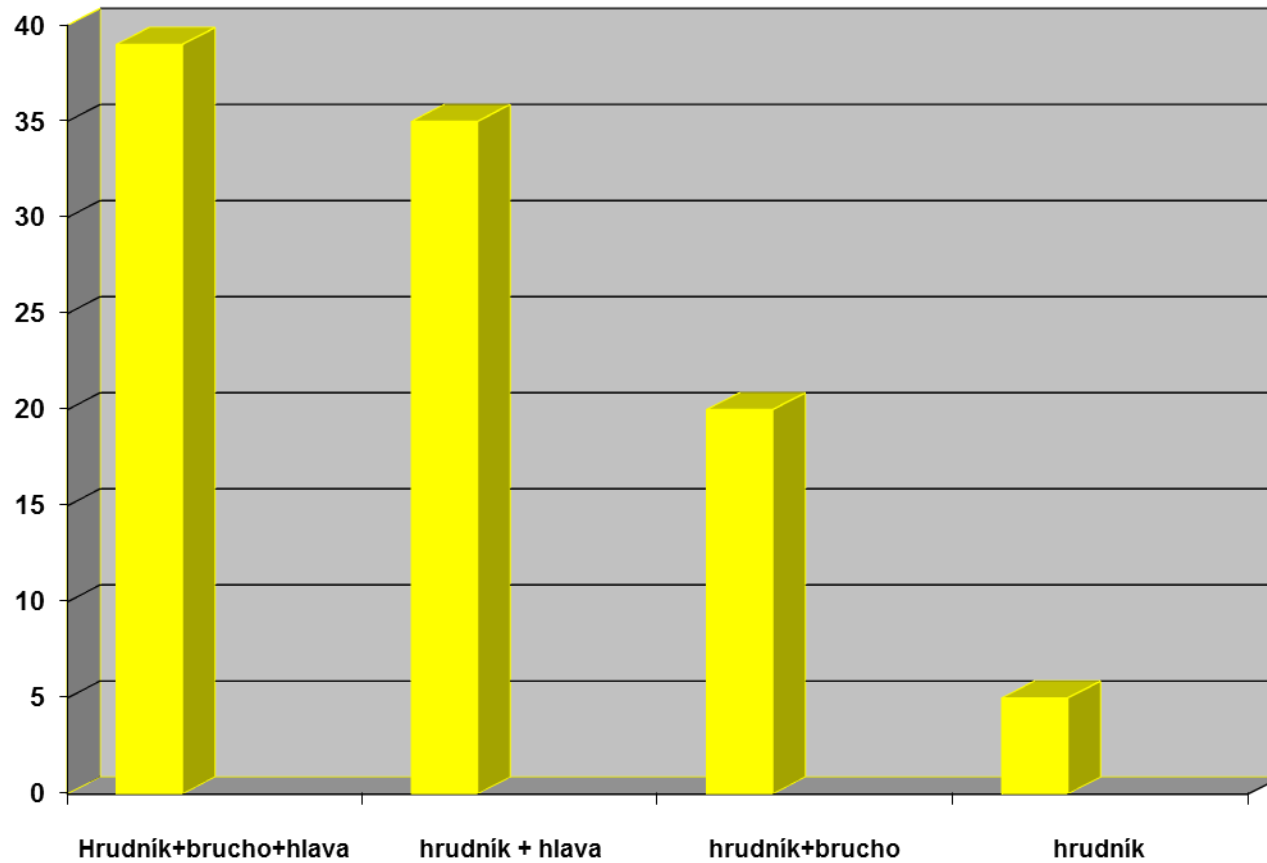

Trauma hrudníka u detí

- 5-12% hospitalizácií v trauma centrách
- **2.najčastejšia** príčina smrti po traume hlavy
- Viac systémové poškodenie u viac ako 50% - horšia prognóza
- 85% konzervatívna terapia
- 2/3 úmrtí v prednemocničnej fáze, alebo krátko po prijatí

Mortalita traumy hrudníka u dětí v %

Trauma hrudníka - mechanizmus vzniku

- **priamy prenos energie** - pri náraze na tvrdú podložku
- **akcelerácia – decelerácia**
- **torzné sily** - pohyblivých a elastických štruktúr
- **strižné sily**
- **kompresívne sily, nárazová vlna a odraz** na rozhraní tekutina / vzduch
- **náhly podtlak, dekompresia a expanzia** vzduchu v alveoloch

Mechanizmus poškodenia

- **Tupá trauma** (60-80%)
  - prenos kinetickej energie na hrudný kôš
  - dopravné nehody (70-80%), kompresie, pády z výšky
    - decelerácia
    - kompresia

- **Penetrujúce poranenie** (15%)
  - zriedkavé
  - najčastejšie spôsobené úlomkami rebier, zriedkavo externým zásahom

Anatomické špecifiká detského veku

- trauma hrudníka u detí sa líši od dospelých v mechanizme poranenia, type poranenia a inou orgánovou odpoveďou
- pády sú najčastejšou príčinou u kojencov a malých detí
- v staršom veku - autonehody, obeť násilia (penetr.poranenia)
- elastickejší hrudník - kinetická energia sa prenáša do vnútra
- tracheobronchiálny strom menší, užší a stlačiteľný - aj malá obštrukcia lúmenu DC spôsobí respiračný distress a hypoxiu

Anatomické špecifiká detského veku

- trauma hrudníka je častejšie spojená s traumou brucha
- orgány väčšie k pomeru veľkosti hrudníka
- menej tuku a spojivového tkaniva
- flexibilnejšie kosti
- mediastinum je viac mobilné
- znížená funkčná reziduálna kapacita spojená s vyššou spotrebou kyslíka/kg

Trauma hrudníka

- hrudnej steny
- trachey
- bronchov
- pľúcneho parenchýmu
- srdca
- hrudnej aorty a veľkých ciev
- pažeráka
- bránice

Poranenia hrudnej steny

- **Fraktúry rebier**
- **Fraktúry sterna**
- **Fraktúry lopatky,**
- **Fraktúry kľúčnej kosti**

Poranenie pľúc

- **kontúzia pľúc**
- **lacerácia pľúc**
- **pneumotorax**
- **hemotoraxh**
- **pneumohemotorax**

Kontúzia pľúc

- najčastejším poranením hrudníka u detí
- na pľúcny parenchým pôsobí veľká tupá sila (tlaková trauma)
- poškodí sa kapilárna sieť dochádza k úniku tekutiny do okolitých tkanív
- ventilačno-perfúzny mismatch
- progresia edému vedie progresii PARDS
- na RTG hrudníka môže byť na začiatku negat./minimálny nález
- CT hrudníka je citlivejšia metóda pri detekcii kontúzie pľúc

Lacerácia pľúc

- viac pri penetrujúcich poraneniach, fraktúrach rebier
- hemoptýza býva pri závažnej lacerácii
- RTG - pneumotorax, hemotorax
- vzduchová embólia býva fatálna

Intrapleurálne poranenie

- hemotorax
- pneumotorax
- hemopneumotorax

Mortalita - pneumotorax (15%), hemotorax (57%).

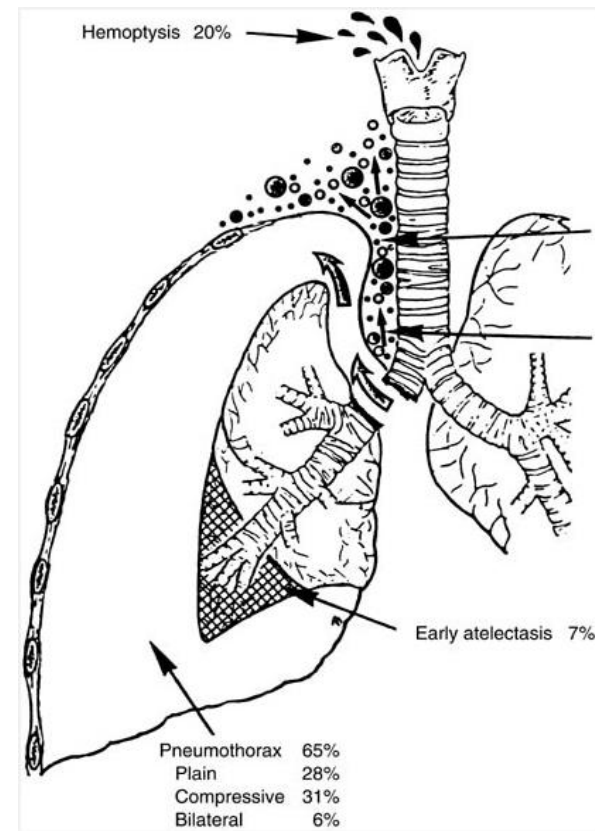
Auskultácia je dôležitá, ale nie je stopercentne presná pri diagnostike hemotoraxu, pneumotoraxu alebo hemopneumotoraxu (citlivosť 58% a špecifickosť 98%).

Poranenie tracheobronchiálneho strómu

- u detí raritné (1%)
- akceleračno-deceleračné sily
- detský hrudník je elastický a trachea a hlavné bronchy sú často poranené **stlačením o stavce** (strižné, trakčné sily) (pády, crush sy., priamy úder)
- klinické príznaky: cyanóza, hemoptýza, tachypnoe, subkutánnny emfyzém (krčný, mediastinálny), pneumomediastinum, pneumotorax, bolesť hrudníka a dyspnoe sú časté - ale nešpecifické

Poranenie tracheobronchiálneho strómu

- **poranenie hornej časti trachey** je najčastejšie zapríčinené priamym stlačením trachey (rýchla zmena predozadného pohybu)
- **poranenie dolnej časti trachey a bronchov** je najčastejšie spôsobené prudkým vzostupom intrabronchiálneho tlaku (hlavne pri zatvorených hlasivkách)

Inhalačné poranenie dýchacích ciest

- termické alebo chemické
- deti s inhalačným poškodením majú predispozíciu k: pneumónii, respiračnému zlyhaniu, smrti
- pacienti s IP najčastejšie zomierajú na multiorgánové zlyhanie.
- rozsah IP je prediktorom rozvoja pľúcnych komplikácií.

Okamžité život ohrožujúce poranenia hrudníka

- **Obštrukcia dýchacích ciest a poranenie DC**
- **Poranenie pľúc a hrudnej steny**
- **Otvorený pneumotorax**
- **Tenzný pneumotorax**
- **Hemopneumothorax**
- **Disekcia aorty**
- **Tamponáda srdca**

Potenciálne život ohrozujúce poranenia hrudníka

- **Kontúzia pľúc**
  - 50% - bez viditeľného vonkajšieho poranenia
  - natívna snímka hrudníka môže byť normálna prvých 4-6 hod
- **Poranenie tracheobronchiálneho stromu**
  - distálna časť priedušnice alebo hlavné bronchy
  - mortalita vysoká a skorá
- **Ruptúra bránice**
- **Perforácia pažeráka**
- **Kontúzia myokardu**

Patofyziológia traumy hrudníka

■ Poškodenie ventilácie

- obmedzenie pohybu hrudnej steny (bolesť, asymetrické pohyby, pneumothorax)
- hemothorax
- neefektívne pohyby bránice

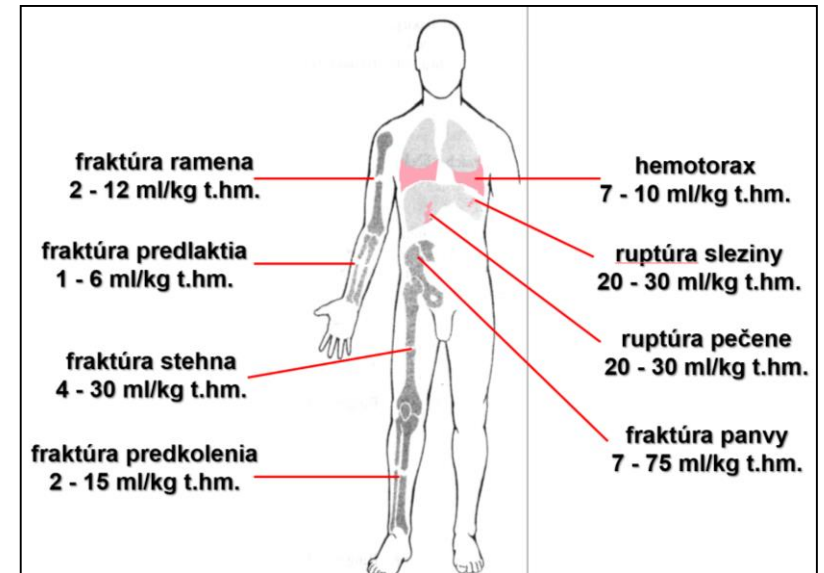
■ Poškodenie výmeny plynov

- atelekáza
- kontúzia pľúc
- ruptúra tracheobronchiálneho stromu

Patofyziológia traumy hrudníka

■ Postihnutie KVS

- krvné straty
- zvýšený intrapleurálny tlak
- hemoperikard
- poškodenie chlopní
- dysrupcia ciev

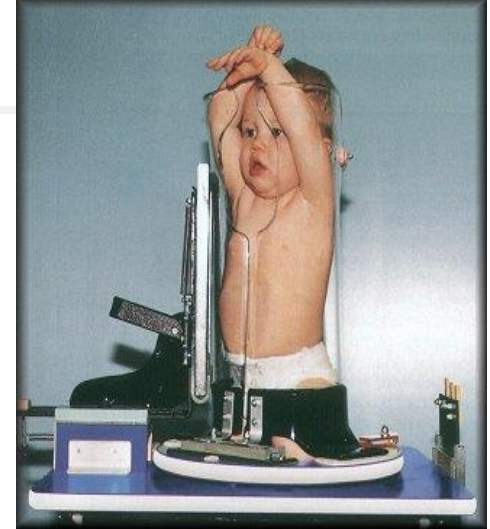
Patofyziológia traumy hrudníka

- Trauma hrudníka vedie k:
  - Hypoxii
    - hypovolémia
    - V/P shunty
  - Hyperkapnii
    - vzťah k vnútrohrudnému tlaku
    - stav vedomia
  - Acidóze
    - hypoperfúzia tkaniva

Diagnostika traumy hrudníka

- Anamnéza úrazu aj mechanizmus úrazu
- Fyzikálne vyšetrenie
  - Stav vedomia
  - Priechodnosť dýchacích ciest
  - Ventilácia (bradypnoe, tachypnoe, úsilné dýchanie, retrakcia medzirebrových priestorov)
  - Pulz, tlak krvi, CRT
  - Koža (potenie, bledosť, cyanóza, otvorené poranenie, hematóm)

Diagnostika

Klinický obraz

- bolesť, hematómy a distenzia brucha
- peritoneálne dráždenie, ileus
- známky šoku

Laboratórne vyšetrenia:

KO, KS, HKF, ABR, mineralogram, troponín, kreatinkináza, laktát intercelulárna adhézna molekula-1, antigén von Willebrand faktora, surfaktant protein-D, and solubilný tumor necrosis factor receptor-1,

RDG diagnostika

- **USG vyšetrenie + Doppler**
- CT + kontrast – štandard
- RTG hrudníka
- Urografia

Bronchofibroskopia

NIE → dg punkcia, laparoscopia

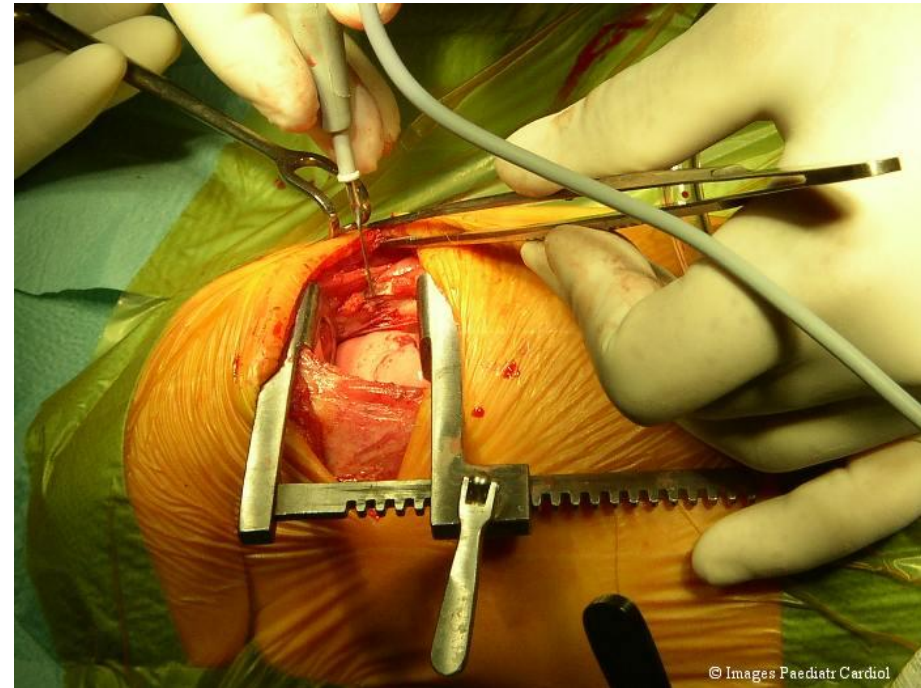
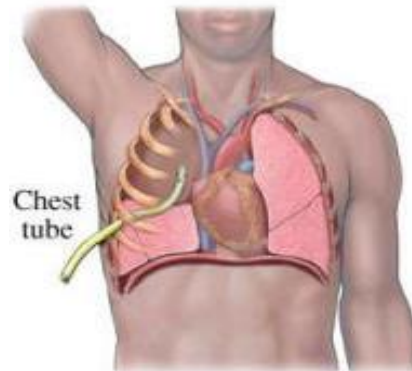
Diagnostika traumy hrudníka

- Krk – pozícia trachey, subkutánnny emfyzém, náplň jugulárnych vén, otvorené poranenia
- Hrudník – kontúzia, nepočuteľné alebo oslabené dýchanie, krepitus, hemoptýza, počuteľná peristaltika
- Srdce – tupé ozvy, oslabené ozvy, novovzniknutý šelest
- EKG abnormality (zmeny ST segmentu, dysrytmie)

Liečba traumy hrudníka

- Konzervatívna liečba (85%)
- Chirurgická liečba
  - drenáž/punkcia hrudníka
  - torakotómia (15 %)

Flexibilná bronchoskopia a kriticky choré dieťa

Výhody:

- jednoduchá metóda a relatívne bezpečná
- „bedside metóda“
- môžeme vyšetriť aj zaintubovaných pacientov
- môžeme ju vykonať v CA aj v lokálnej anestéze
- cesta inzercie:
  - priamo cez nos alebo ústa,
  - cez NTK, OTK, TK
  - cez endomasku

Kriticky chorý pacient

Vyžaduje:

- špeciálnu starostlivosť
- sofistikovanú monitoráciu vitálnych funkcií
- špecifické diagnostické a terapeutické postupy

Postihnutie respiračného systému je veľmi časté (u detí)

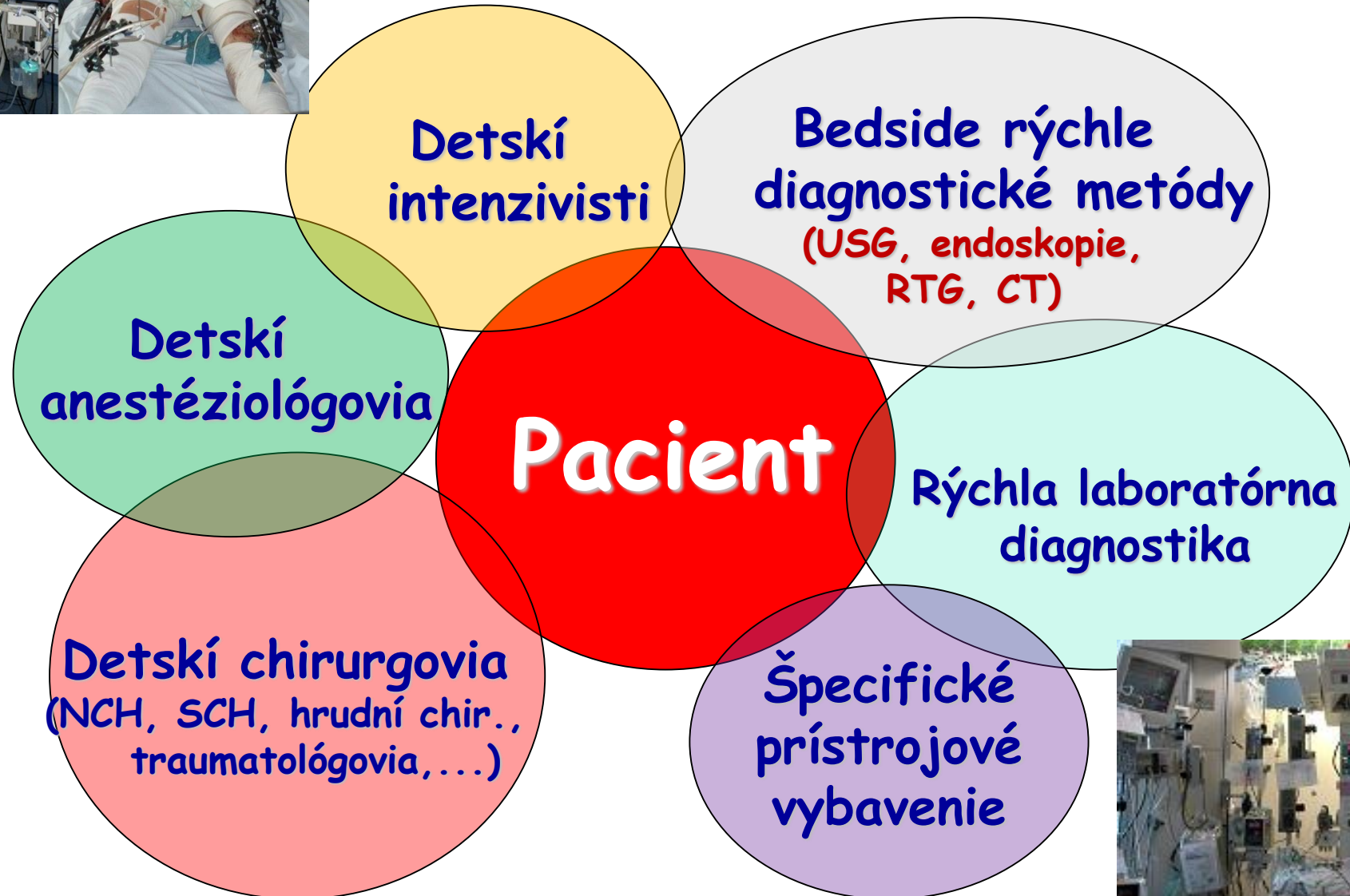
Preferuje sa vyšetrenie na lôžku:

- JIS
- OAIM
- Operačná sála

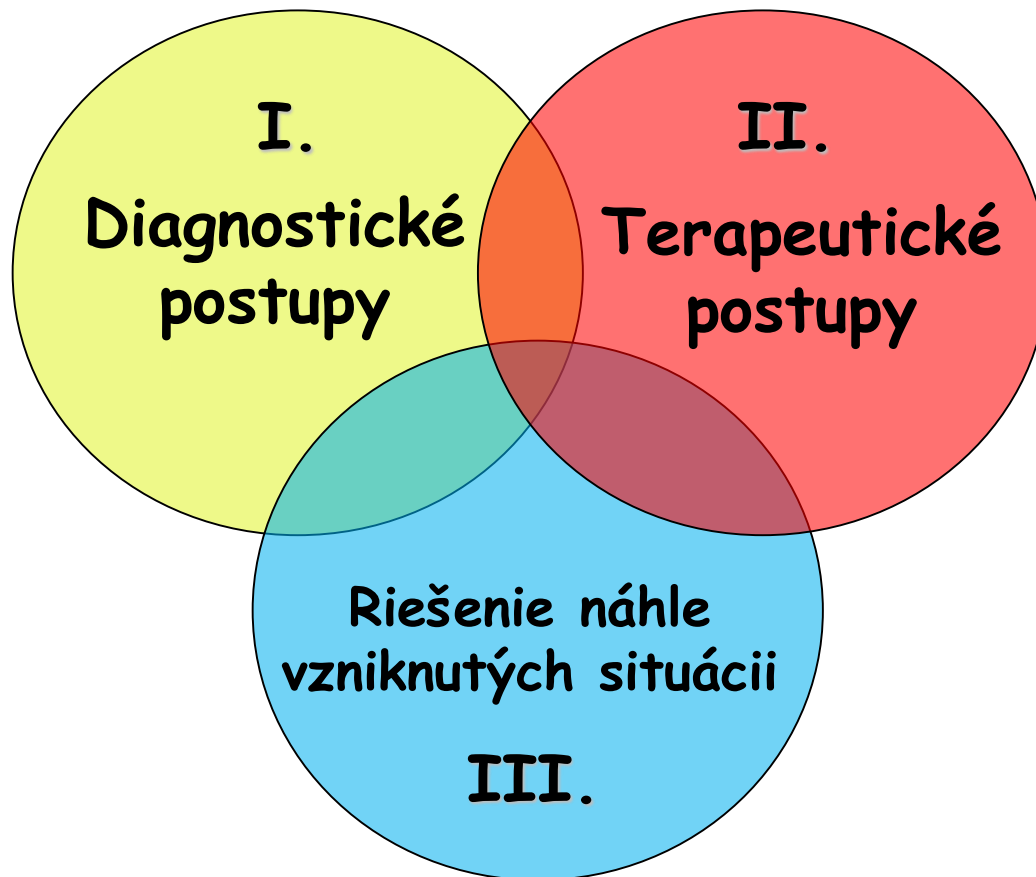
Nemocničná fáza

Odporučené postupy pre pediatrickú flexibilnú bronchobroskopiú

European respiratory society r.2003

Flexibilná bronchofibroskopia

A. Diagnostická

BAL, diff. dg.: obštrukcie dýchacích ciest, stridoru, hemoptýzy, anatomických deformít DC a iné

B. Terapeutická

liečba atelektáz, extrakcia cudzích telies, korekcia anatomických deformít trachey a bronchov a iné

C. Riešenie náhle vzniknutých problémov

chybná intubácia, problematická intubácia, úprava pozície a priechodnosti ETK, odstránenie príčin akútnej hypoxémie

D. Iné

výmena ETK, kontrola pozície ETK

Zabezpečenie ventilácie počas bronchoskopie

Spontánne dýchajúci pacient

-tvárová endomaska

Nedýchajúci pacient

-tvárová maska,

-nazofaryngálny vzduchovod,

-laryngálna maska,

-endotracheálna kanyla

-tracheostomická kanyla

Endoskopická maska

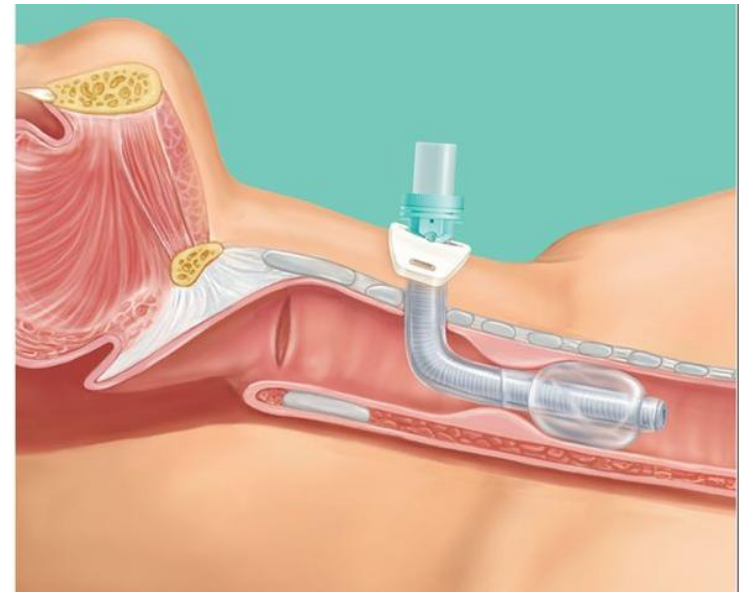

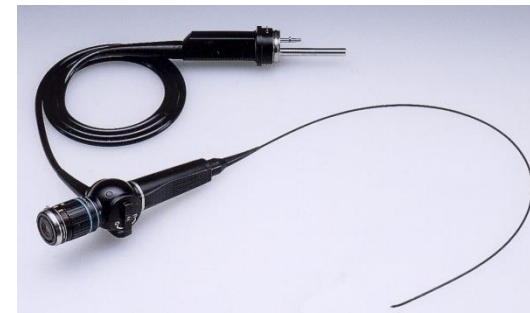
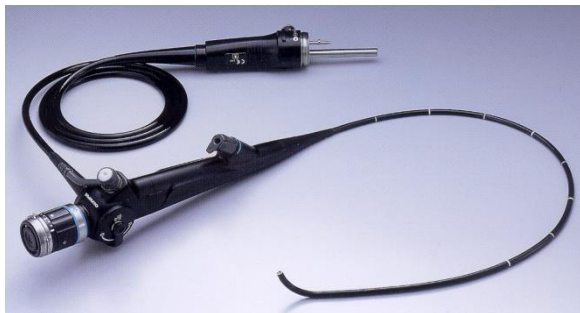
Inzercia bronchoskopu do endotracheálnej kanyly cez spojku vo ventilačnom okruhu

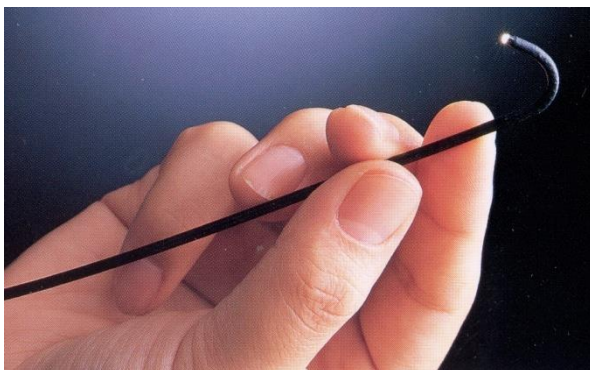

Inzercia BFS cez ETK, TSK

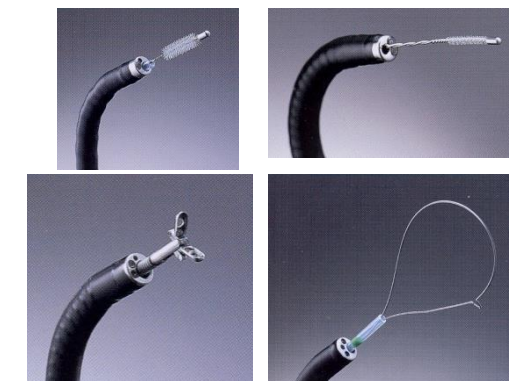

Typ	Externý priemer (mm)	Vek	Pracovný kanál (mm)
Ultratenké	1,8	Nedonosení novorodenci, novorodencia deti do 6 mesiacov	Nie
	2,2		Nie
	2,5		1,2
Stredné	3,6	Malé deti do 7 rokov	1,2
	4,0		2,0
Veľké	4,9	Deti nad 7 rokov	2,2
	5,9		3,0

Externý priemer bronchoskopu (mm)	Vnútrotný priemer endotracheálnej kanyly
1,8	2,5
2,2	3,0
2,5	3,5
3,6	4,5
4,0	5,0
4,9	6,0
5,9	7,0

Flexibilná bronchoskopia v pediatrii

Fibrooptické bronchoskopy:

- 2,5 mm Ø
- 3,5 mm Ø
- 5,0 mm Ø

Videobronchoskopy:

- 3,5 mm Ø
- 5,0 mm Ø

Videobronchoskopy s ultrazvukom:

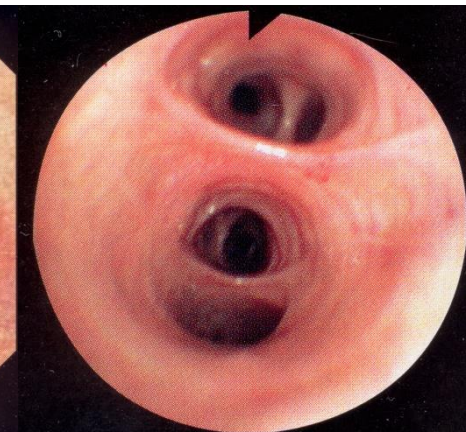
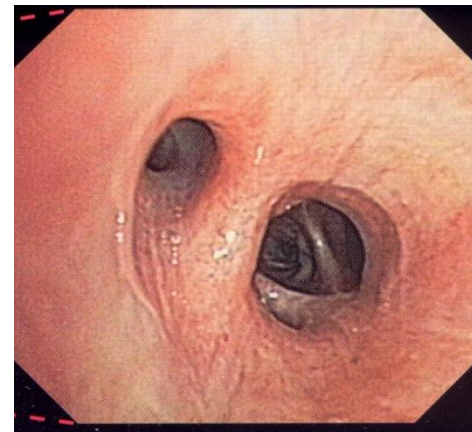
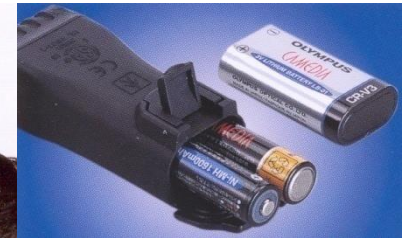
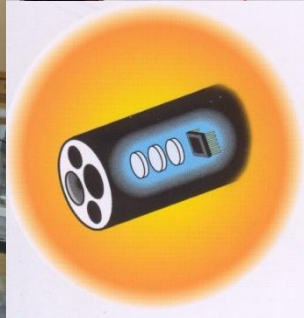
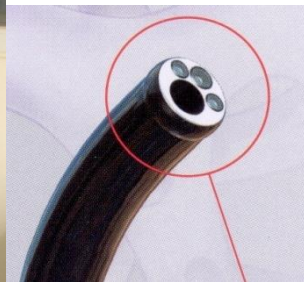
- 5,0 mm Ø

!! Vždy musíme zvážiť: priemer ETK, TSK, vek, hmotnosť!!

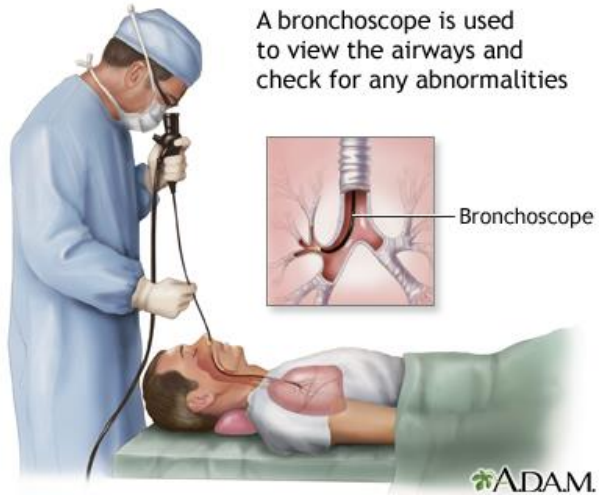

Flexibilné bronchoskopy

optické - digitálne - EBUS - transportné

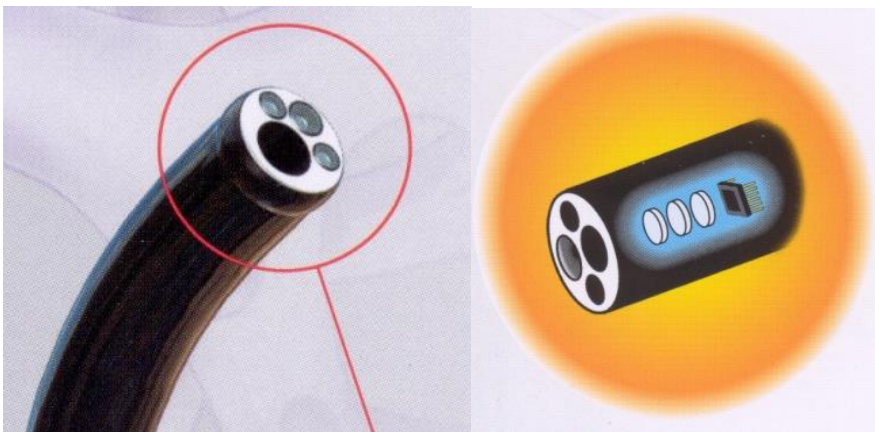

Fibrobronchoskopy (optovláknové)

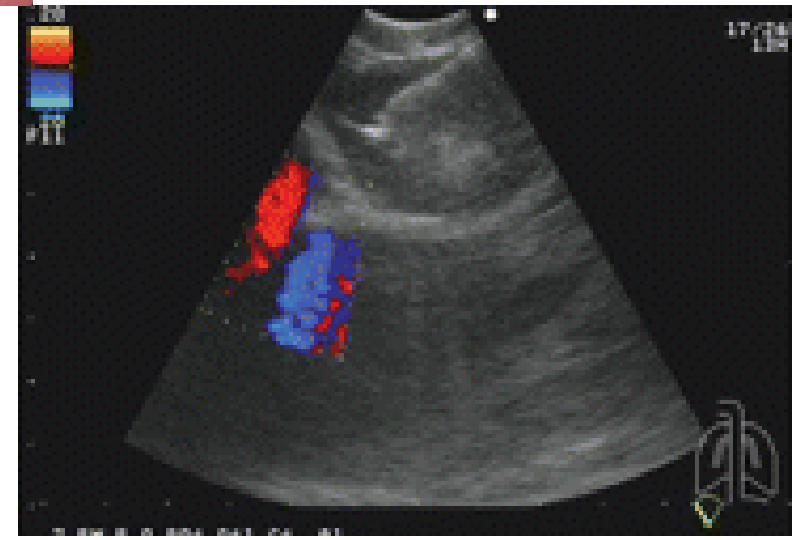
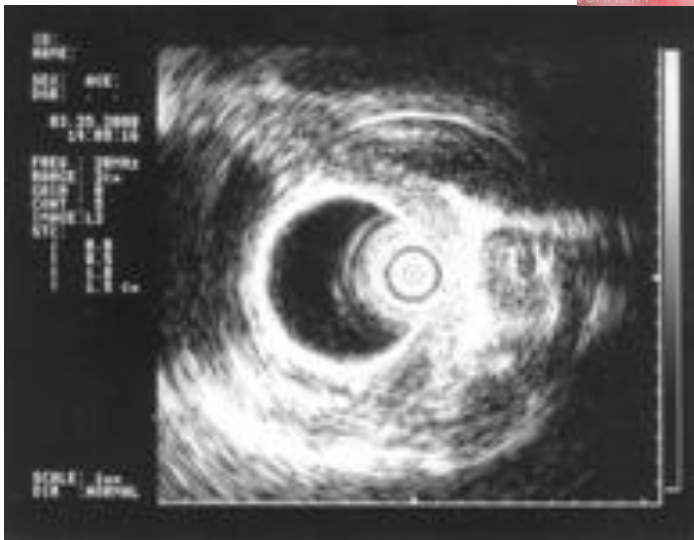
Videobronchoskopy (digitálne)

EBUS

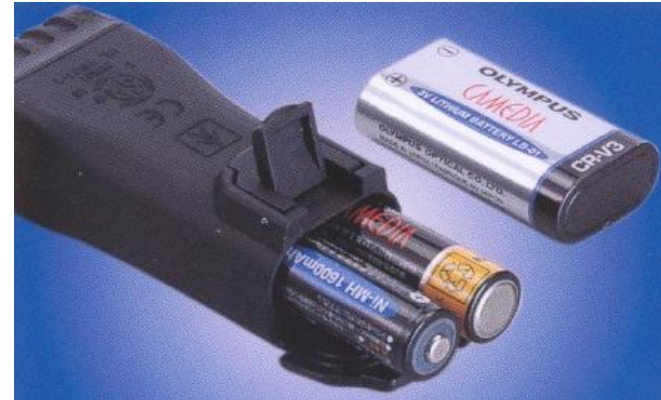
Radiálna sonda (RP EBUS)

Konvexná sonda (CP EBUS)

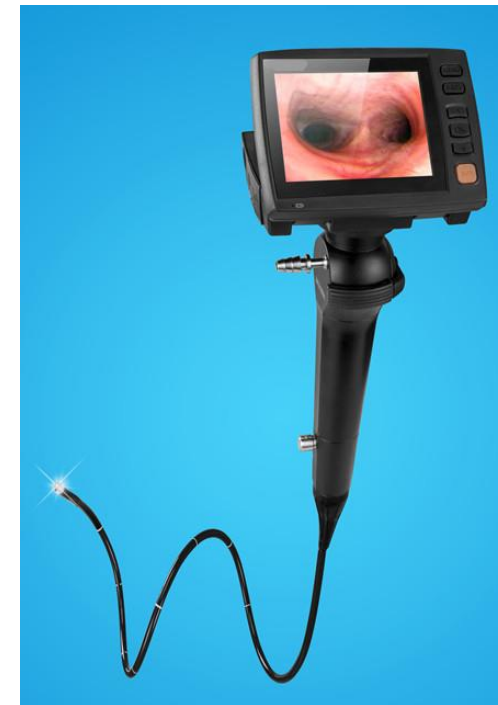

Ultratenké fibrooptické bronchoskopy

Prenosný batériový zdroj svetla

Ultratenké bronchoskopy

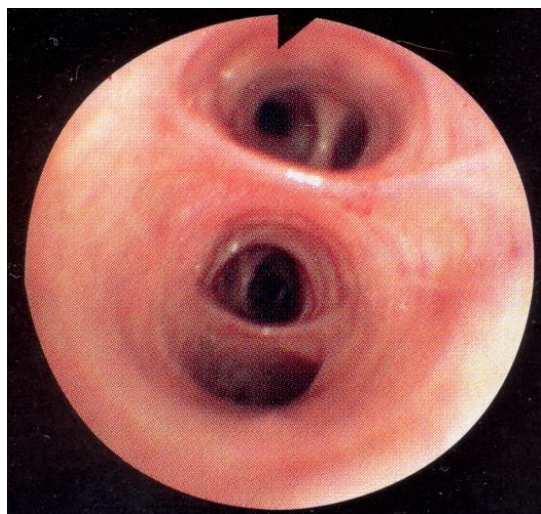

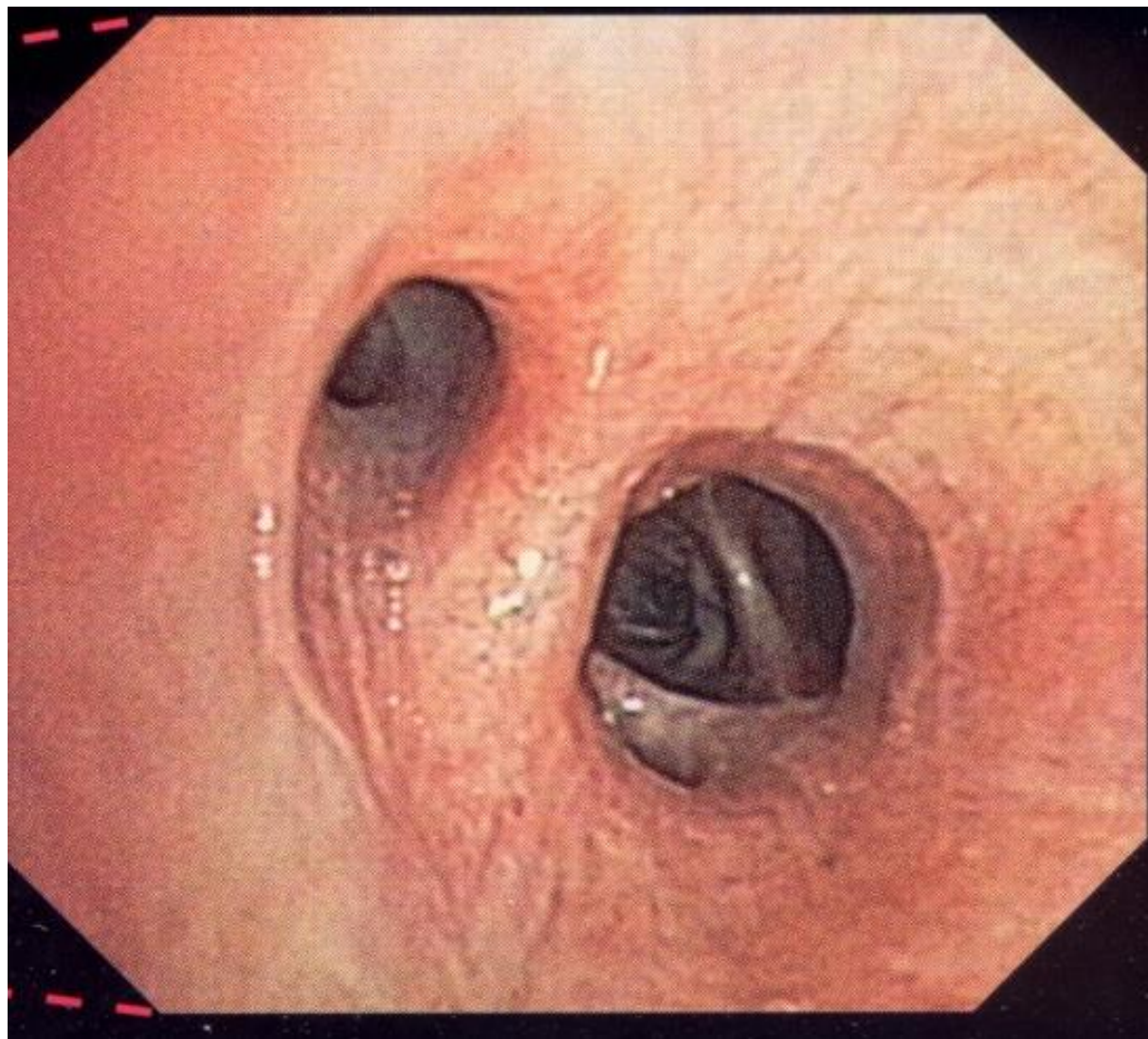
Rozdiel v kvalite a veľkosti obrazu

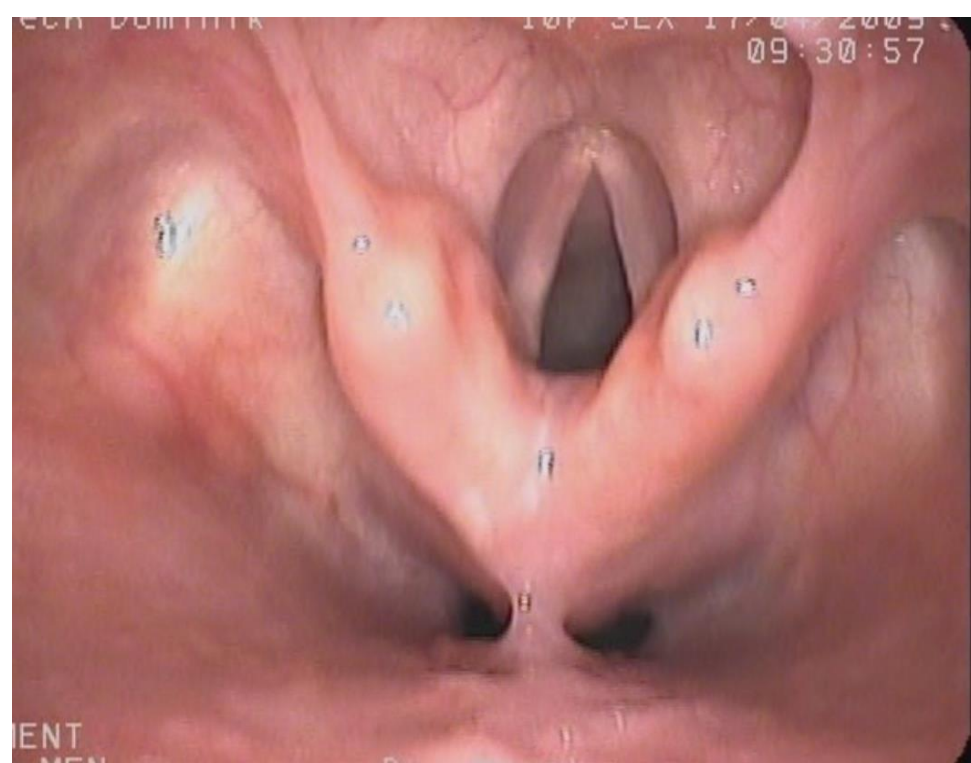
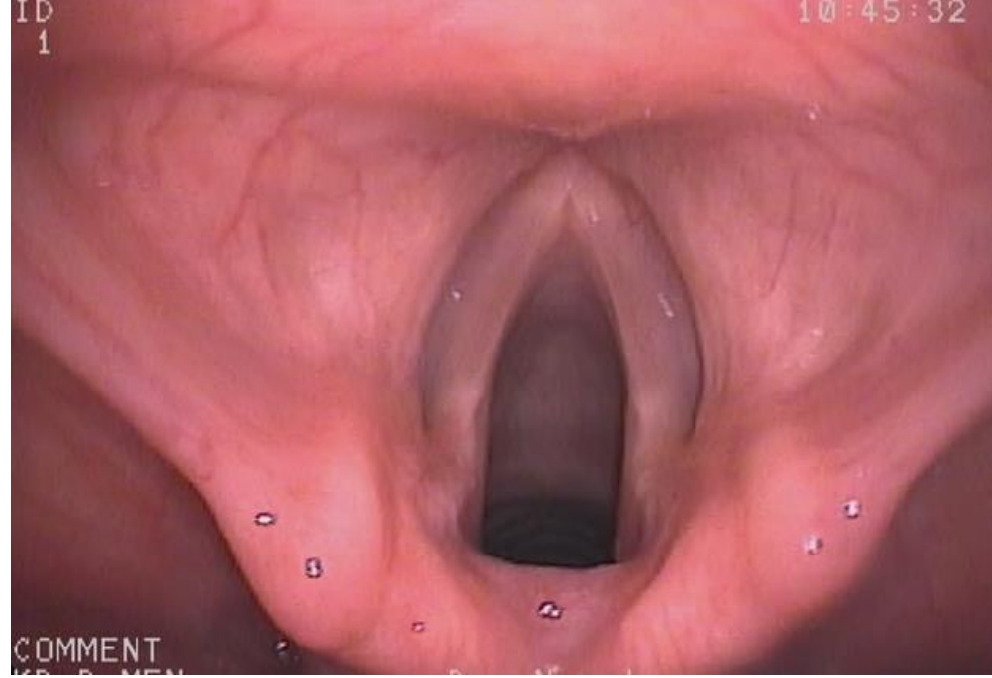
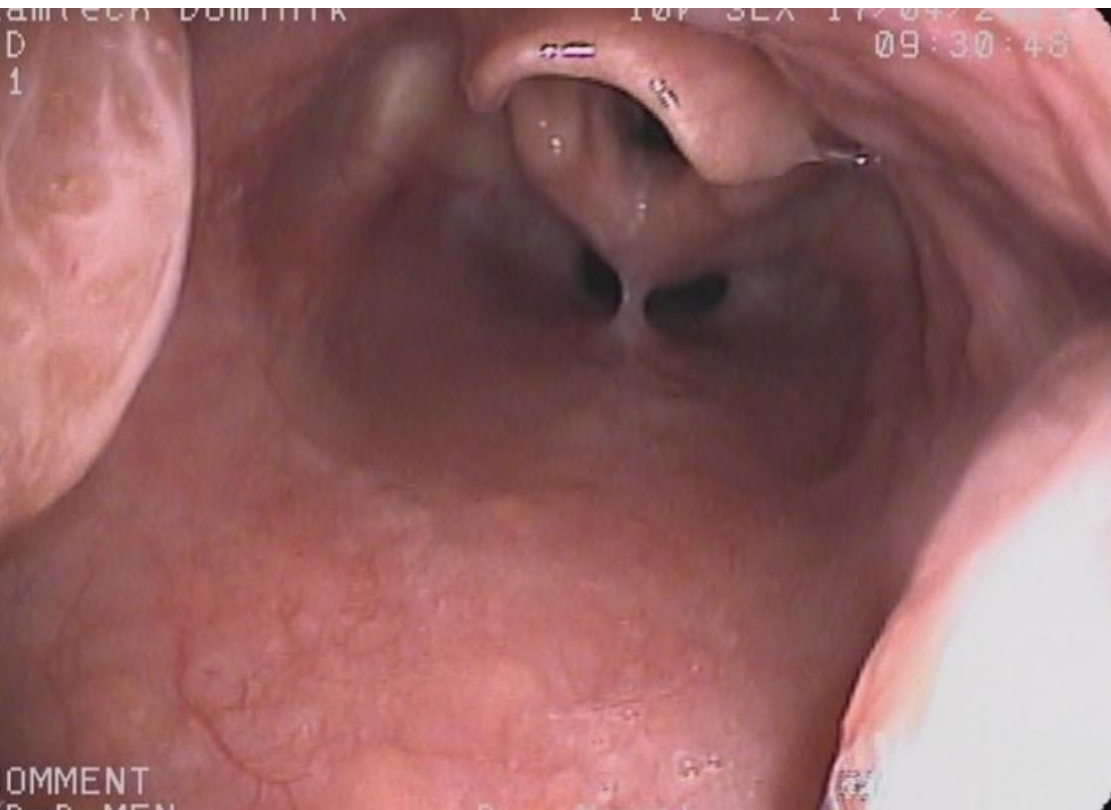
BFS

BFS + CCD

Videobronchoskop

Case report I.

17 r.dievča ktoré prešla vlečka naložená cestným valcom

Case report - vstupné diagnózy

- Polytrauma
- Ruptúra heparu
- Ruptúra diafragmy
- Traumatický šok
- Hemoperitoneum
- Kontúzia hrudníka
- Kontúzia brucha
- ARDS
- Pneumomediastinum
- Pneumopericard
- Pneumothorax I.dx.
- Fr.os pubis I.dx. disloc.
- Susp.kraniotrauma
- Kontúzia sleziny
- Kontúzia pankreasu
- Fluidothorax I.sin.

Case report - časový priebeh

10:00
úraz
BLS

10:15
PALS
OTI

10:45
- transport
hospitalizácia

10:55 - 14:00
- Urgentná
laparotómia
- Prevoz na
KDAIM

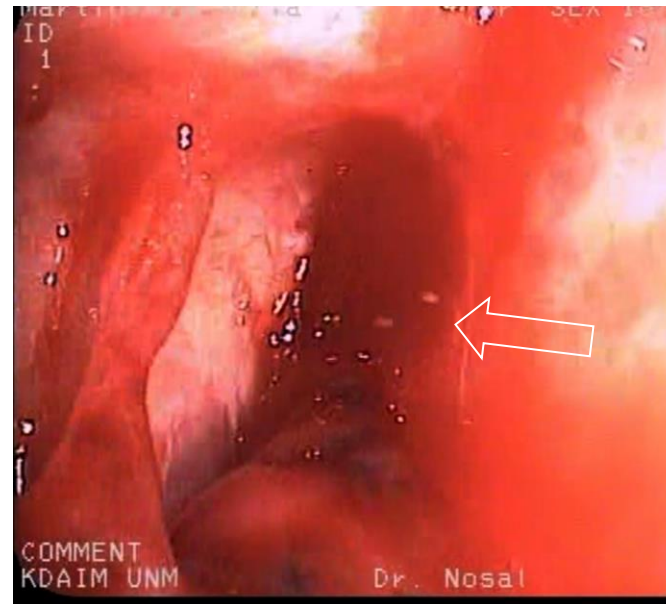
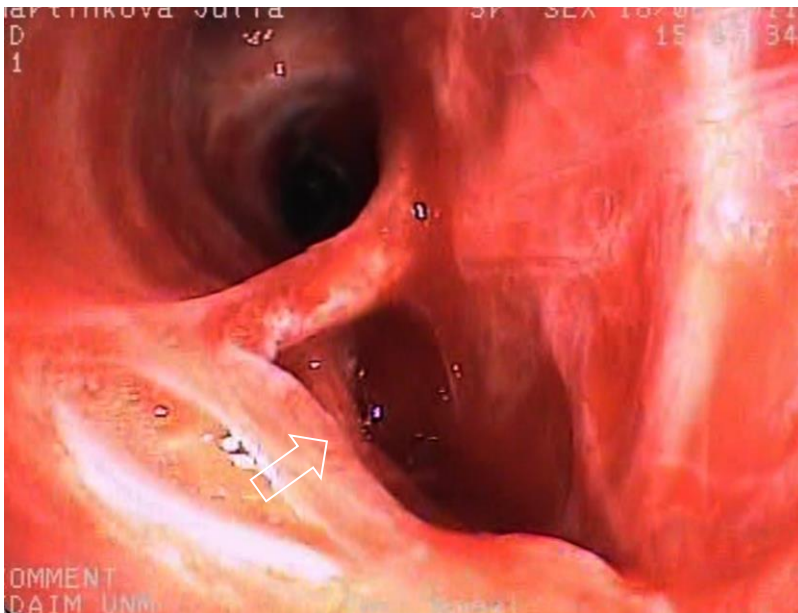
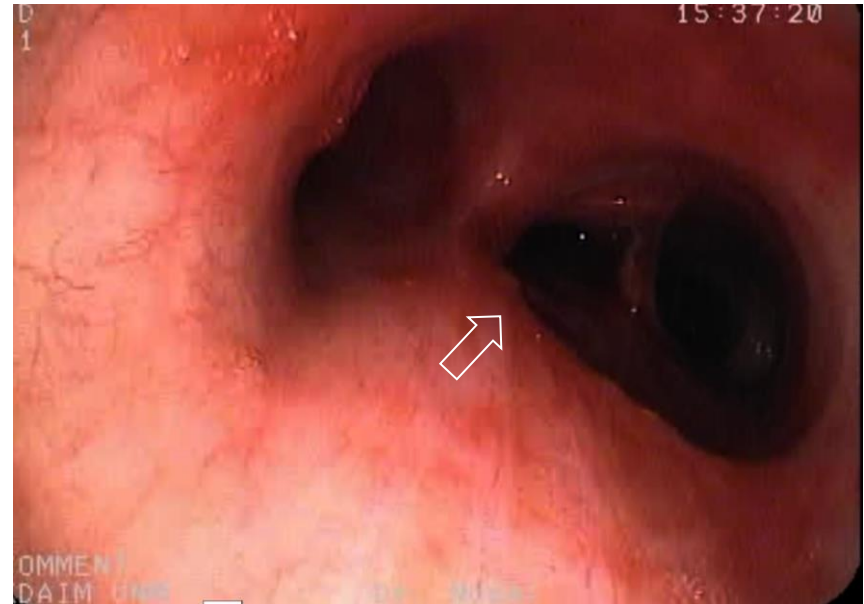
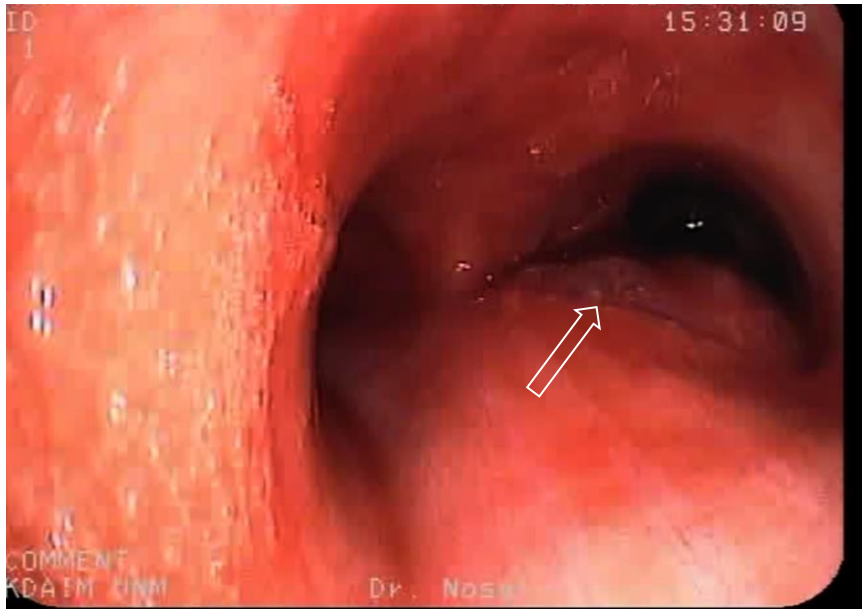
14:30
RTG hrudníka

15:30 - 16:00
urgentná BFS

18.6.2011

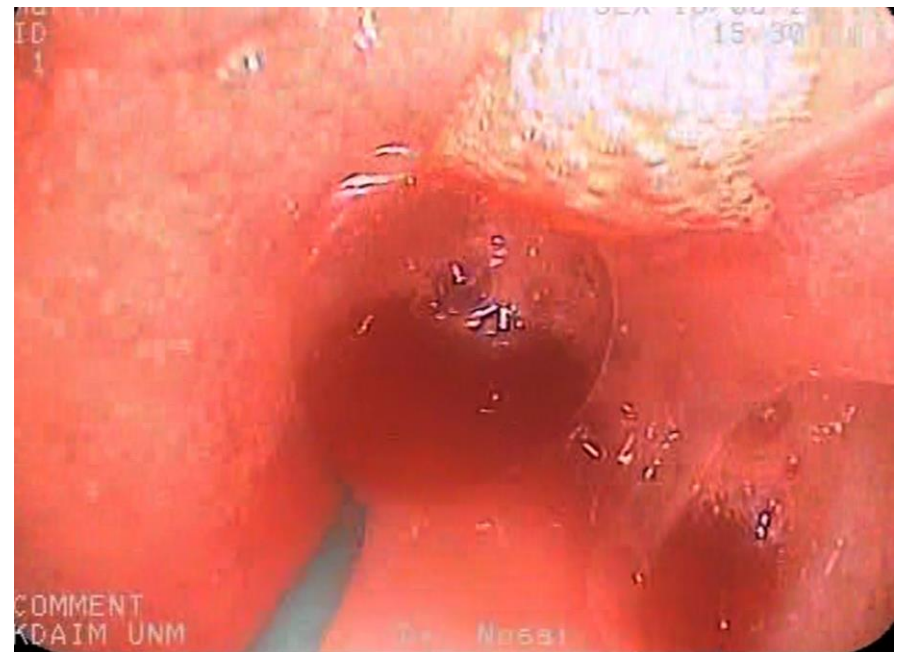
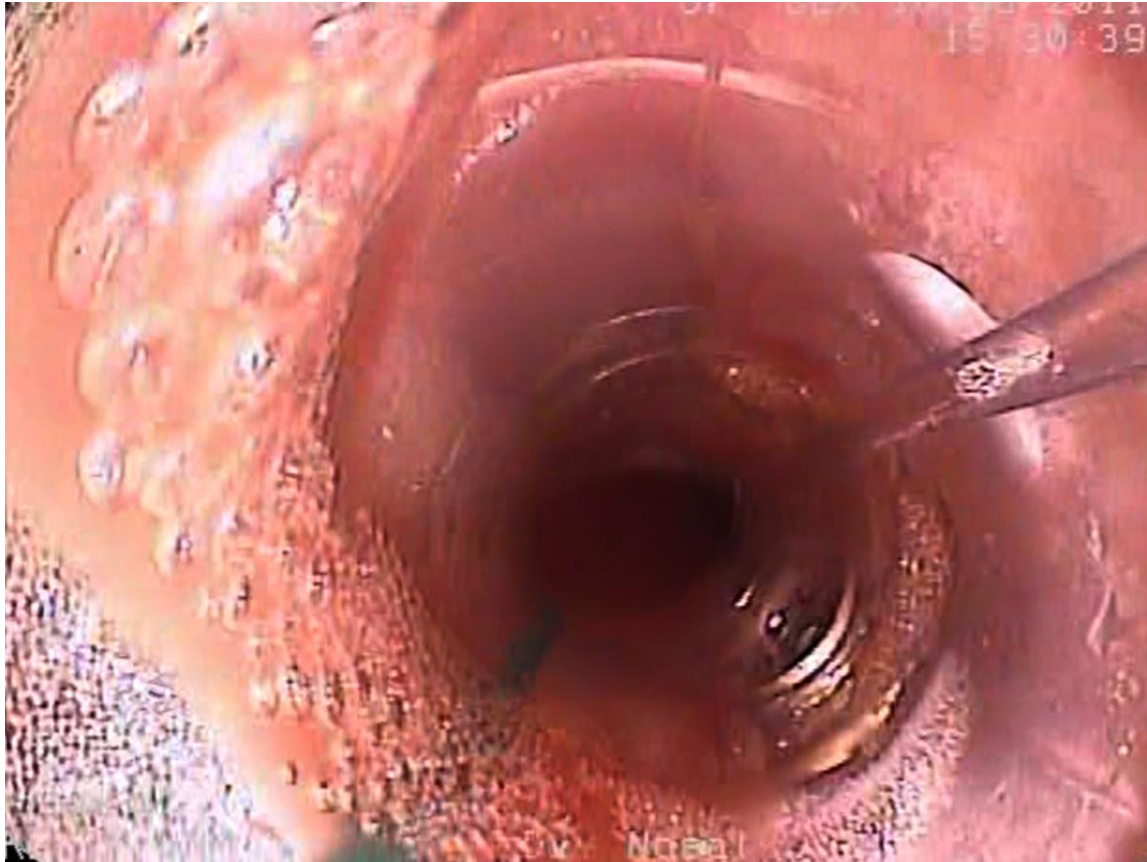
Prvá BFS 18.6.2011

Case report - časový priebeh

BFS krvácanie z DC na OS 19.6.2011

Case report - časový priebeh

18.6.2011 18:25 - 19.6.2011 15:00
Hypoxémia (21 hodín)
Saturácia kyslíka 40-85%, nízke paO_2
Hypoxia mozgu

10:00
úraz
BLS

10:55 - 14:00
laparotómia

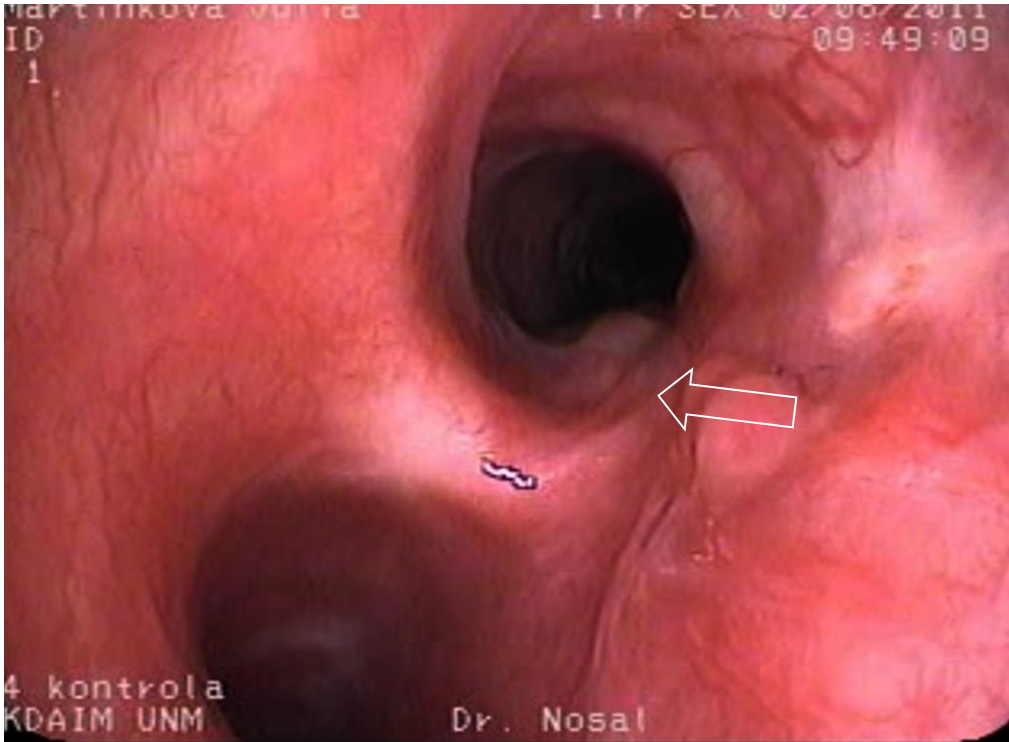
17:00 - 21:00
Operácia hrudníka

18.6.2011 - 19.6.2011

Posledná BFS (video 3)

(video 3)

24/09/2011 02:05

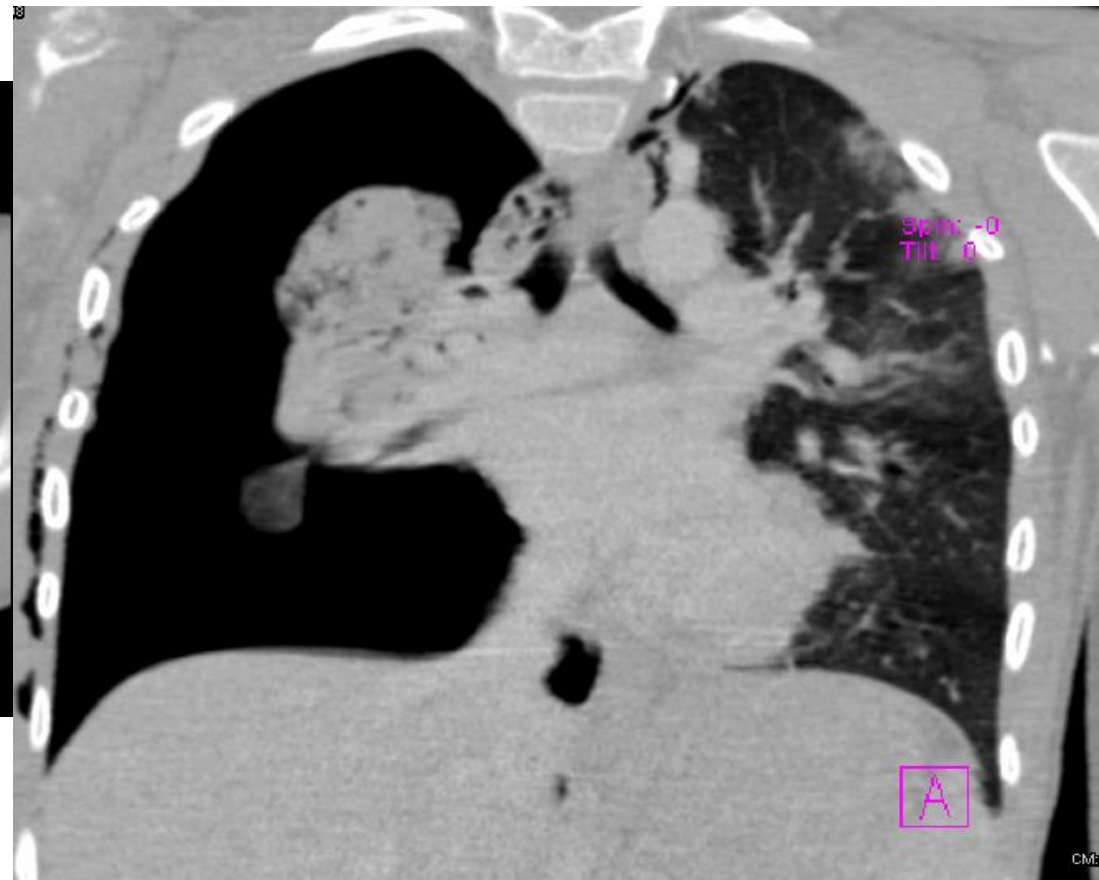
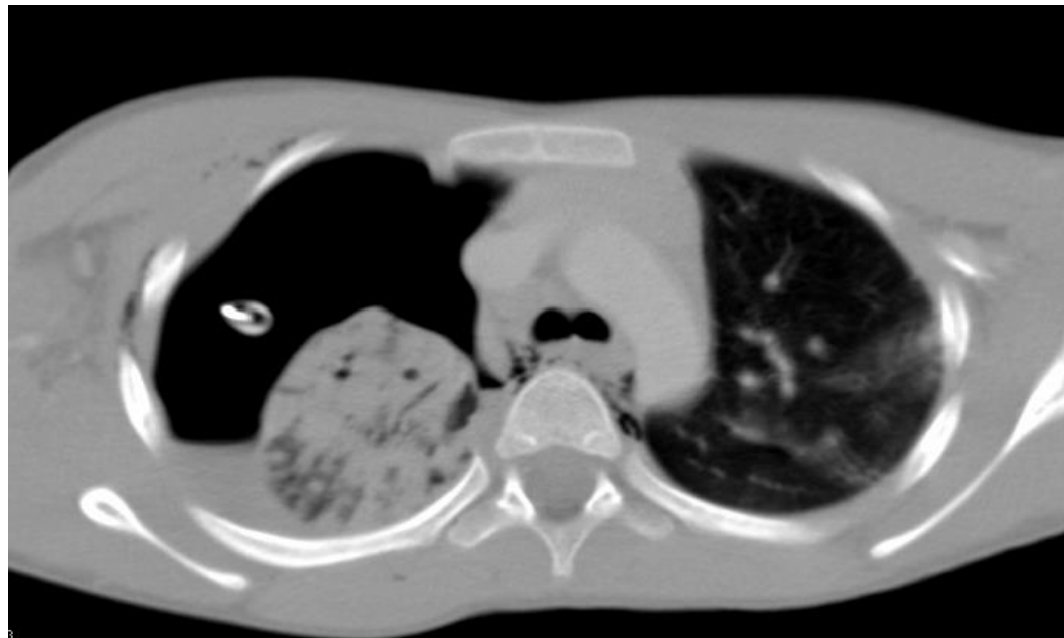

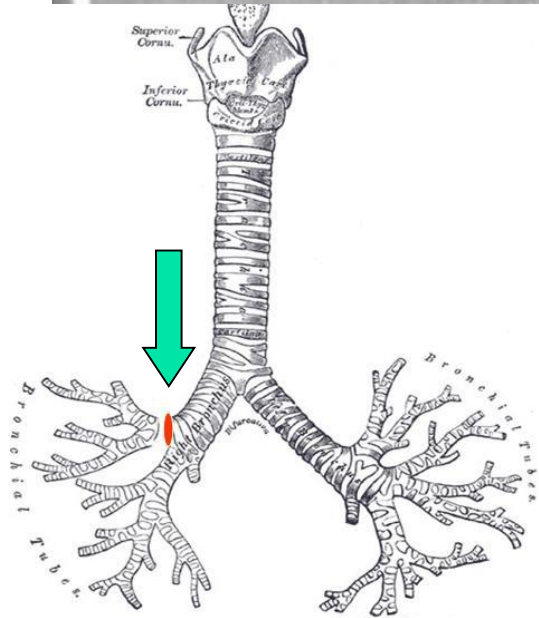
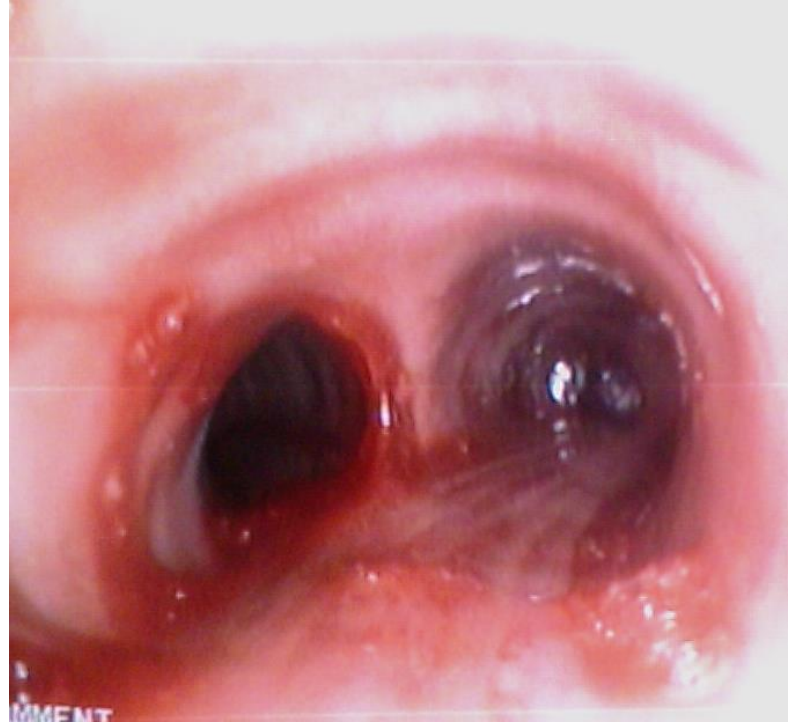
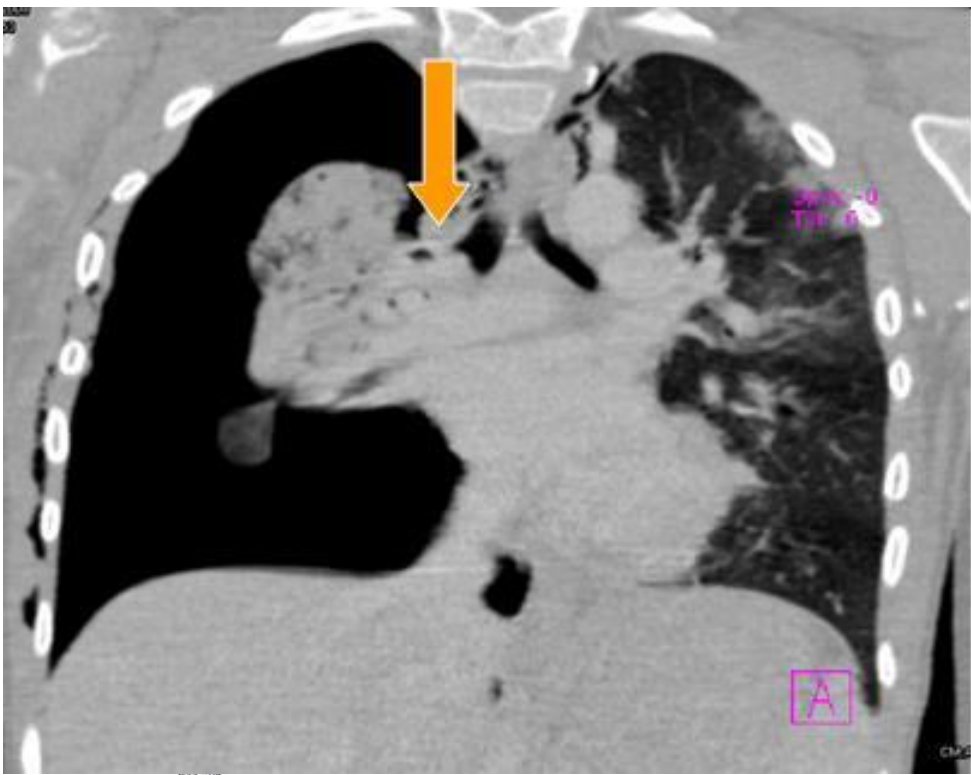
24/09/2011 02:16

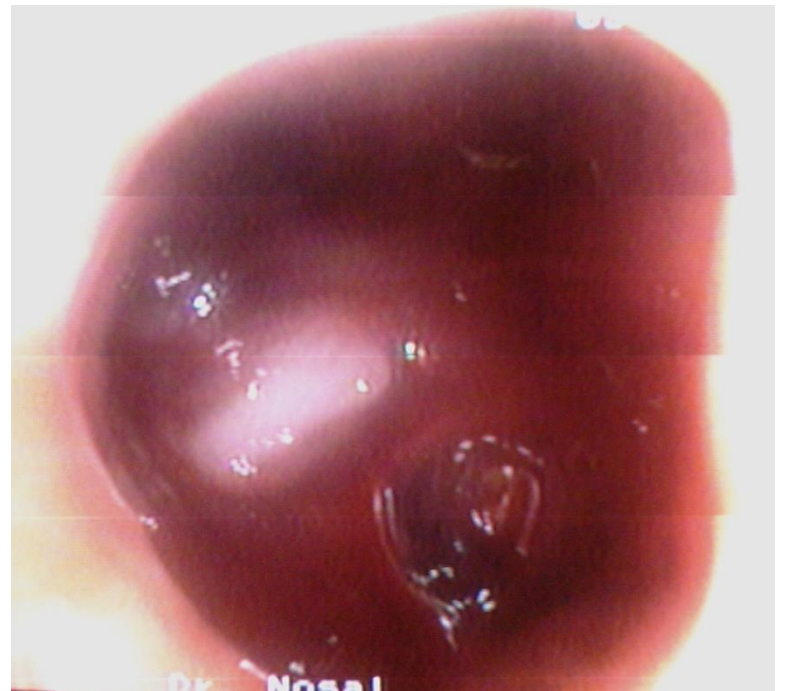
Case report II

(11.r.Ch. – spadol na kolená z rebrín na telesnej výchove – len pokašliaval)

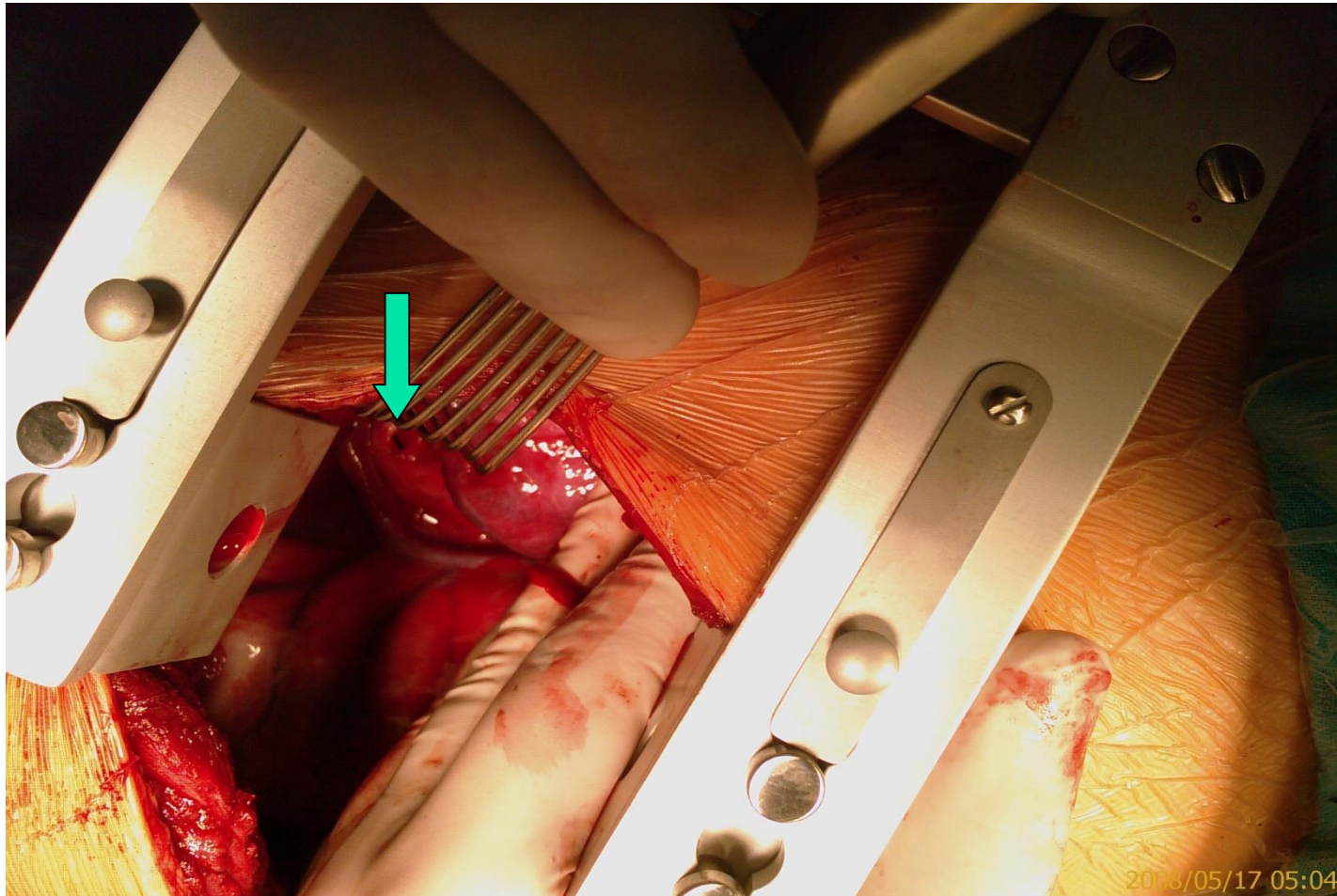

Kompletná ruptúra pravého apikálneho subsegmentálneho bronchu

torakotómia– rekonštrukcia bronchu

Komplikácie tracheostómie

Kazuistika

- 18 ročný chlapec - autonehoda na štvorkolke
- nájdený v potoku – **GCS: 5** → OTI → OAIM NsP

CT: drobné hemor.-kont.ložiská supratentoriálne, kontúzia pľúc, drobná aspirácia,

- Indikovaná **punkčná dilatačná tracheostómia** neúspešná – malpozícia kanyly
- Reintubácia OTI – hlboko až ku bifurkácii (cuff)
- Preklad na KDAIM UNM

KDAIM

realizované bronchoskopické vyšetrenie:

- **rozsiahla perforácia pars membranacea trachey**
- **traumatické poškodenie pars cartilaginea v subglotickej časti trachey so stenózou trachey**
- **rozsiahla perforácia prednej steny ezofagu**
- **tracheomalácia dolnej časti trachey**

Perforovaná trachea a ezofagus

**Perforovaná pars membranacea trachey,
perforovaná stena pažeráku a naložený
stent v pažeráku**

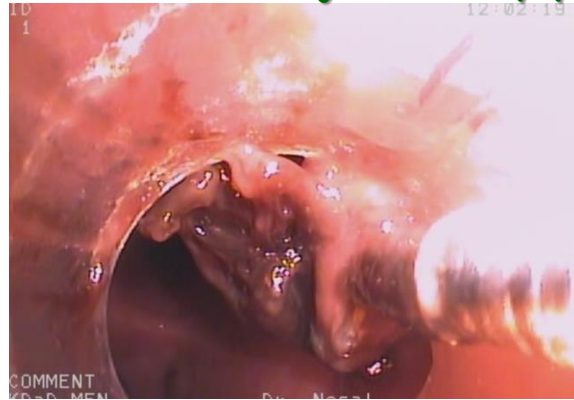
Výkon nebol pod endoskopickou kontrolou

„takto by tomalo vyzerat' Lege artis“

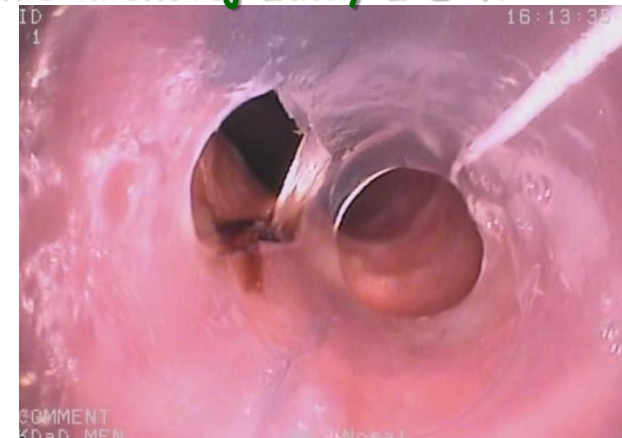
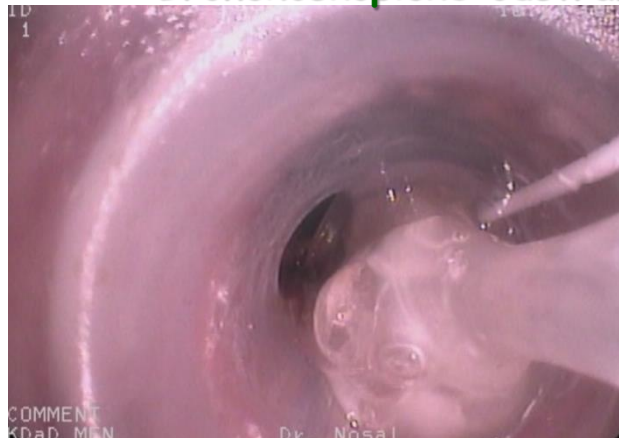

Extrakcia hlienových zátiek a koagúl

Bronchoskopická extrakcia krvnej zrazeniny po kontúzii pľúc

Bronchoskopické odstránenie hlienovej zátky z ETK

Stenty u detí

Zatiaľ len „raritné“ použitie pre prevahu ich nežiadúcich vlastností

S rastom detí rastie a mohutnie aj tracheobronchiálny stróm:

- dlhodobé stenty nie sú vhodné
- veľká tvarová a lúmenová variabilita
- množstvo komplikácií

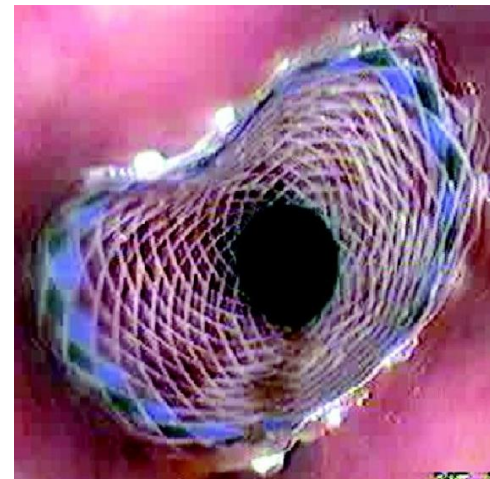
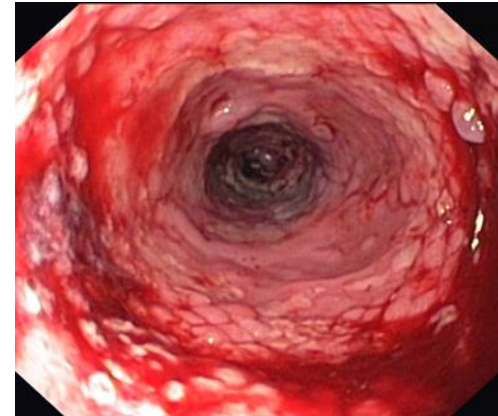
Stenty u detí - komplikácie

- ❖ Obmedzenie mukociliárneho transportu (hlavne celoplašťové stenty)
- ❖ Prerastanie granuláciami - restenotizácia DC,
- ❖ Problematická extrakcia - zarastajú do steny DC
- ❖ Nemenia tvar - pri raste DC, ostávajú v pôvodnej veľkosti a tým restenotizujú DC (ťahajú naspäť stenu DC)

Stenty u detí - komplikácie

- ❖ Malpozícia stentu - pri raste DC stent môže zmeniť lokalitu aj polohu a tým obturovať DC
- ❖ Krvácanie a perforácie- nadmerným tlakom na steny DC
- ❖ Môžu sa ľahko deformovať externým tlakom
- ❖ Ťažko sa odhaduje ideálne nastavenie priemeru stentu "primerané veku"

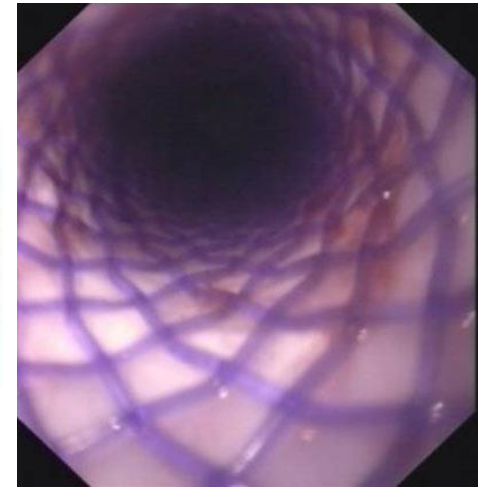
Biodegradabilné samoexpanzné stenty (polydioxánonové stenty)

- pôvodne boli vyvinuté pre liečbu ezofageálnych, intestinálnych, biliárnych a vaskulárnych stenóz
- od r.1998 sa experimentálne využívajú na liečbu TB stenóz
- klinicky sa používajú len posledných pár rokov
- **Eliminujú väčšinu komplikácií klasických stentov**

polydioxánonové stenty

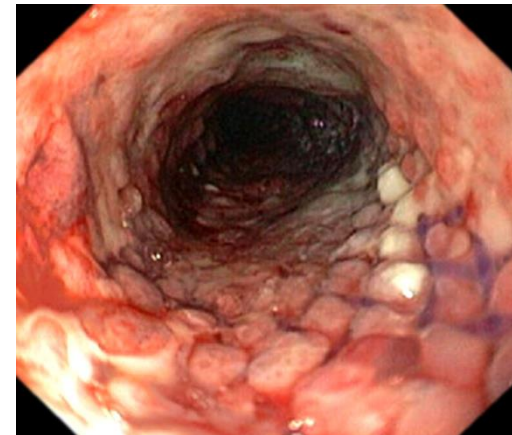
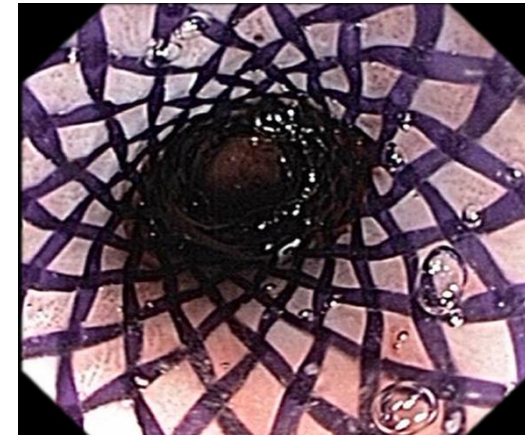

- semikryštalické, biodegradabilné polyméry zo skupiny polyesterov
- monovláknové s excelentnou flexibilitou
- majú pamäťovú stopu a tendenciu expandovať
- degradácia prebieha hydrolýzou na podklade nízkeho pH
- rozpadajú sa na malé organizmu neškodné produkty

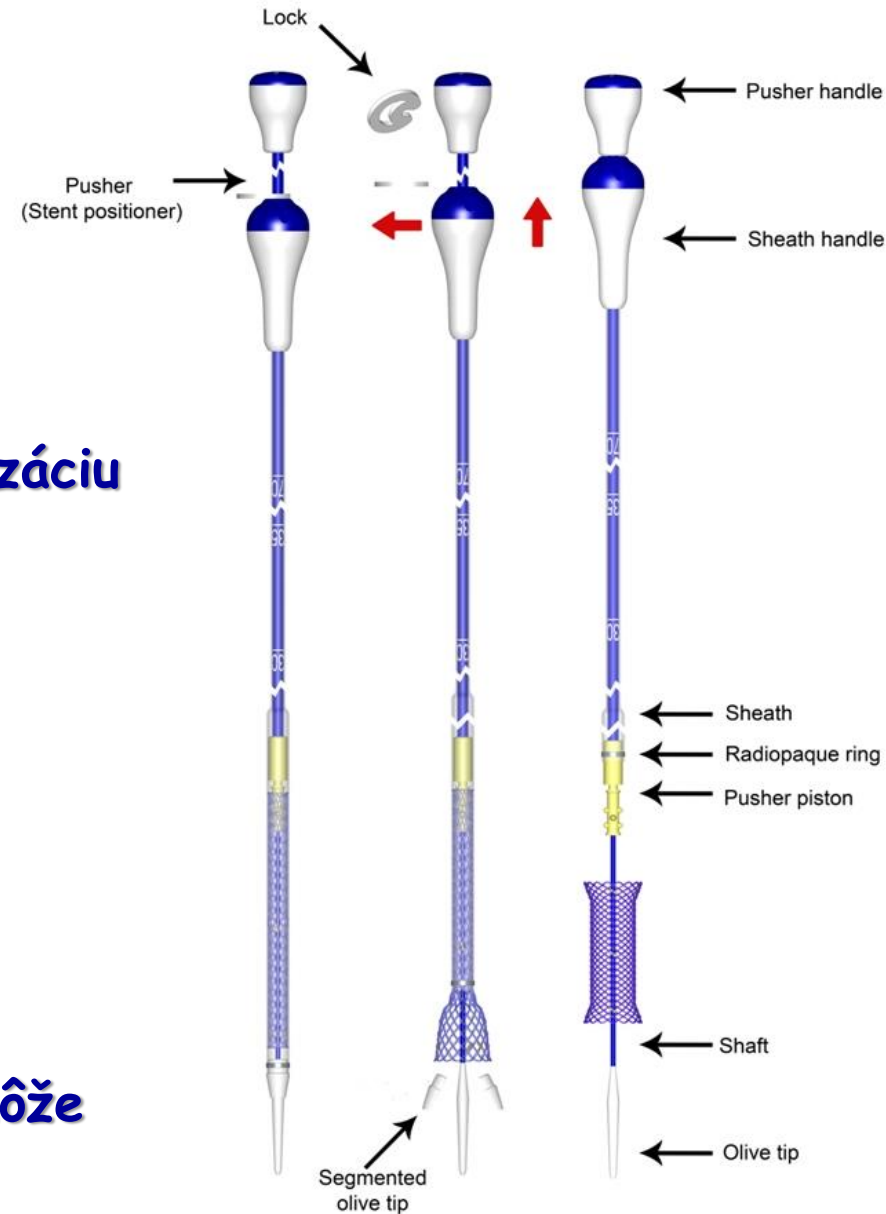
polydioxánonové biodegradovateľné stenty

- "skoro ideálne vlastnosti"
- celistvosť stentu a zachovanie radiálnej sily: 6-8 týždňov od implantácie
- oproti konvenčným metódam majú predĺženú dobu dilatácie
- stent sa rozpadá 11-12 týždňov po implantácii
- netreba ho vyberať
- na koncoch a v strede majú kontrastné značky
- dokážu ich vyrábať "skoro na mieru pacienta"

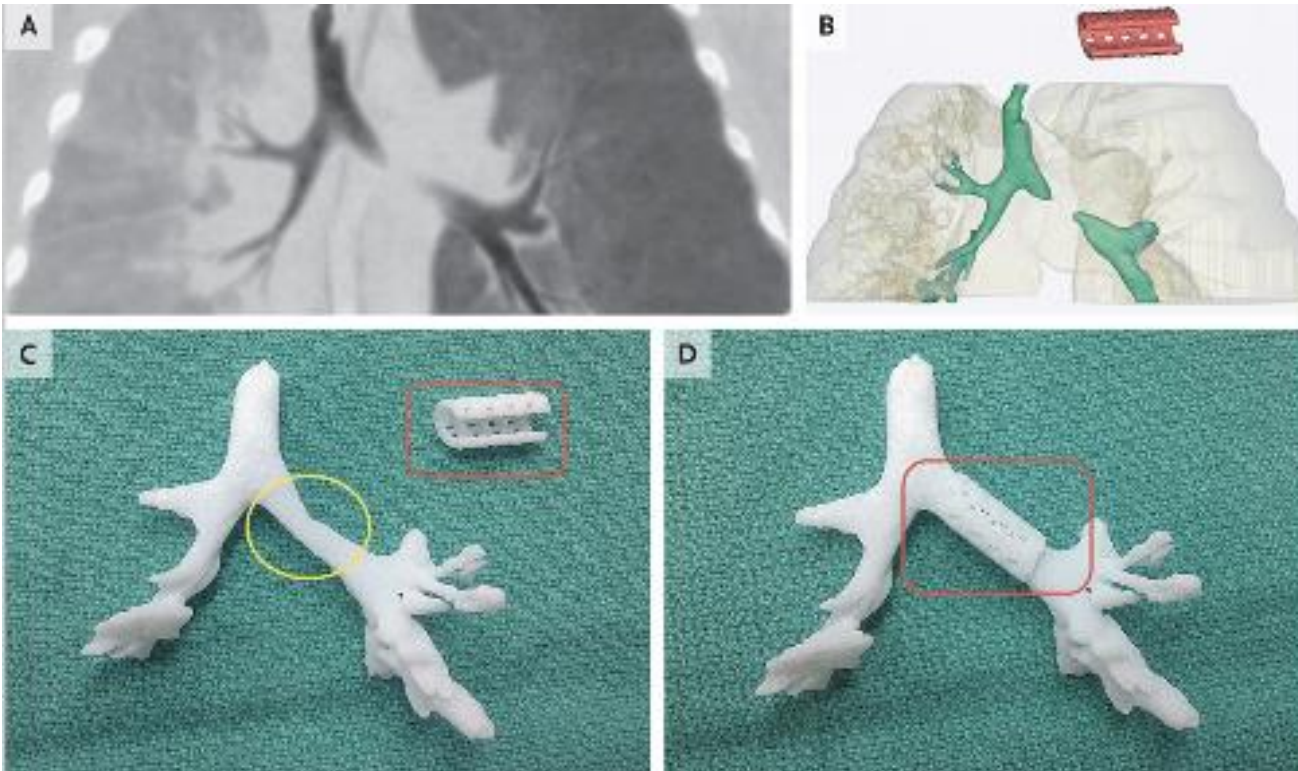
„Nevýhody“

- zložitejšie inzerovanie stentov
- zavadzač stentu neumožňuje priamu vizualizáciu miesta inzercie
- pod skiaskopickou kontrolou
- potrebné apnoe pacienta cca 100-140 s
- neodhadnutie správneho priemeru stentu môže viesť k jeho migrácii v DC

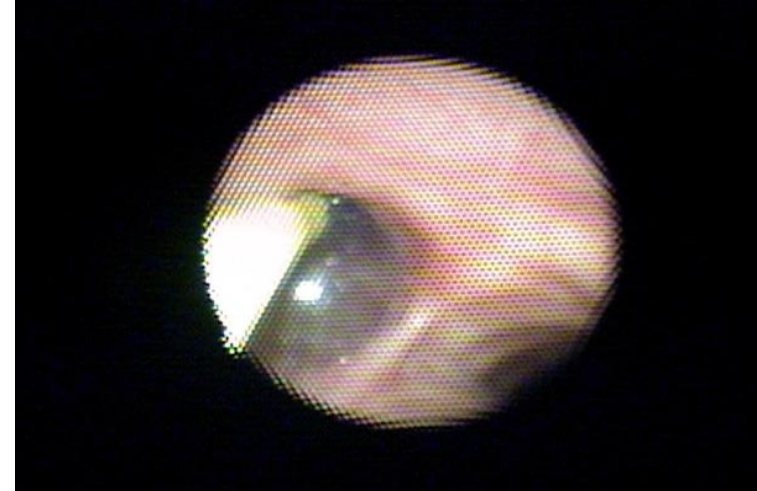
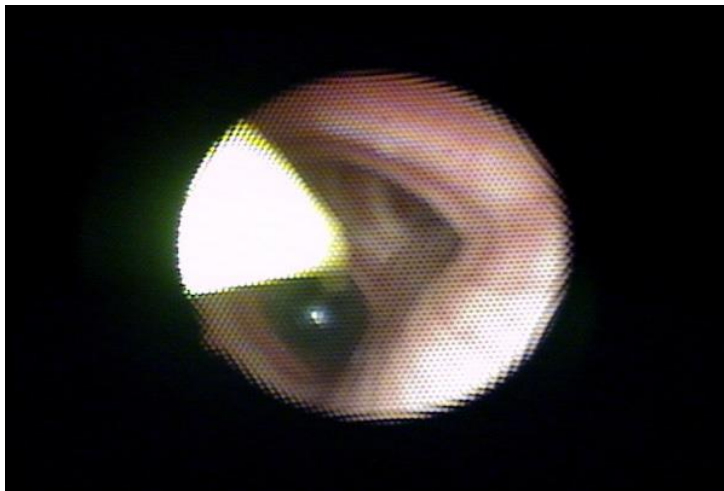
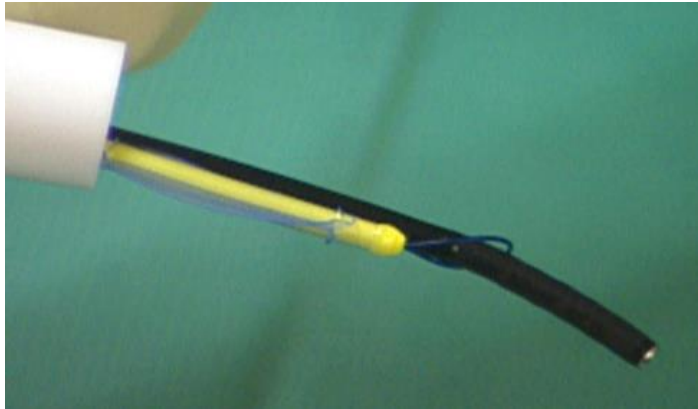
Novinky a budúcnosť stentov

- Výroba stentu "na mieru" pacienta
  - CT 3D rekonštrukcia
  - Vytvorenie 3D modelu na 3D tlačiarňi
  - výroba samotného stentu (polydioxanon, kmeňové bunky)

Selektívna bronchoskopická intubácia (unilaterálna ventilácia pľúc)

Bronchoskopická intubácia

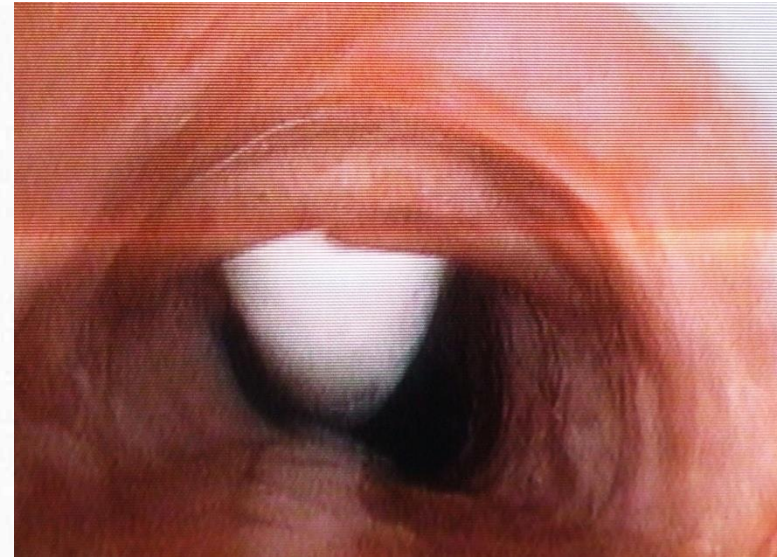
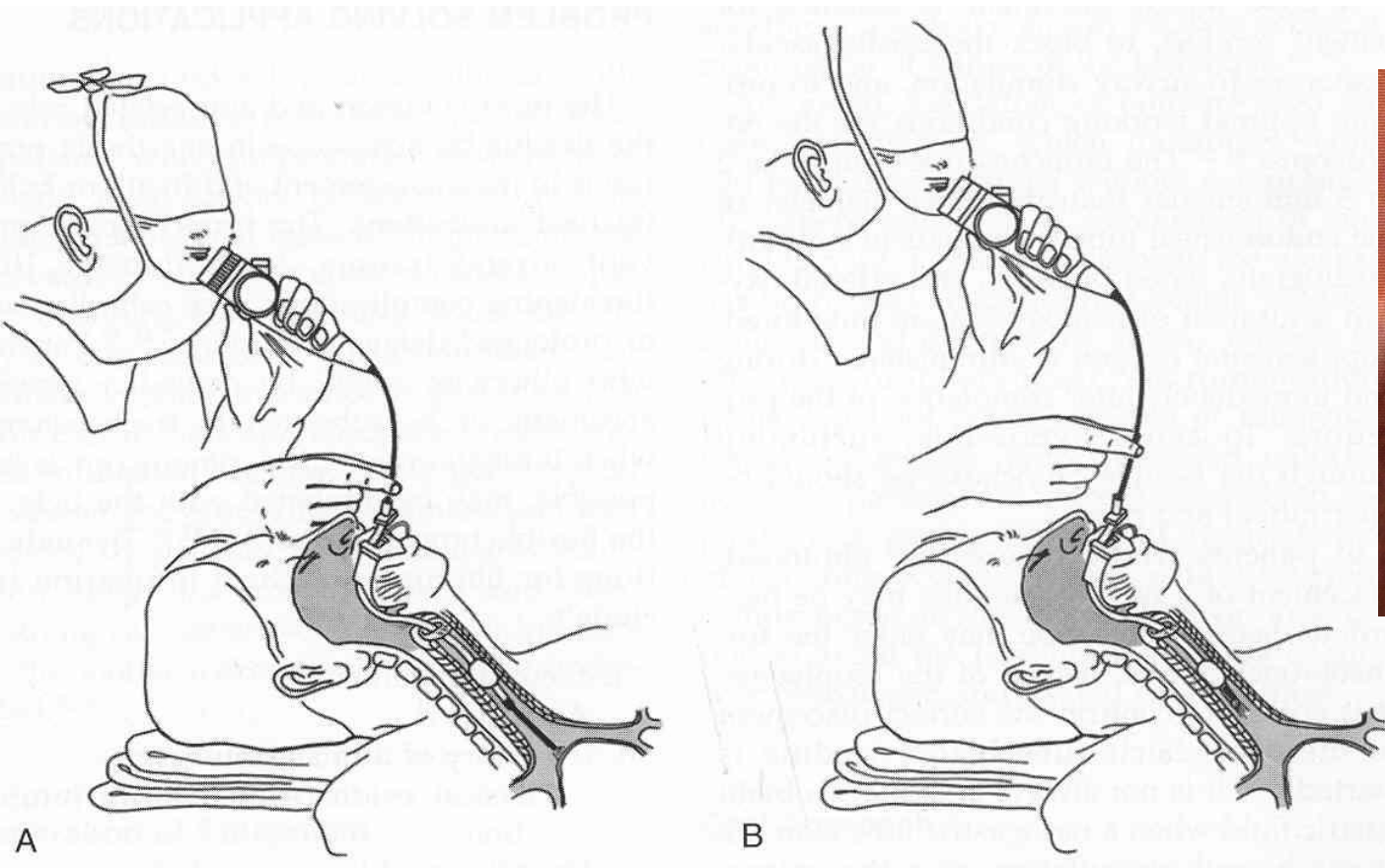

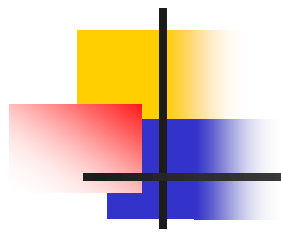
Všetky vekové kategórie !!!!

Zvlášť u problematicky intubovateľných pacientov:

- Kraniofaciálne dysmorfie
- Infekcie (epiglottitída)
- Traumy (kraniotraumy, traumy hrudníka a krku)
- Popáleniny a inhalačné poškodenie DC
- Tumory krku
- skolióza

Bronchoskopická kontrola polohy a priechodnosti endotracheálnej kanyly

Ďakujem za pozornosť